

Brusel 9. prosince 2022
(OR. en)

15837/22

Interinstitucionální spis:
2022/0402(CNS)

JUSTCIV 167
FREMP 261
JAI 1654
IA 219

NÁVRH

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	8. prosince 2022
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2022) 695 final
Předmět:	Návrh NAŘÍZENÍ RADY o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání rozhodnutí a přijímání veřejných listin ve věcech rodičovství a o vytvoření evropského osvědčení o rodičovství

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2022) 695 final.

Příloha: COM(2022) 695 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 7.12.2022
COM(2022) 695 final

2022/0402 (CNS)

Návrh

NAŘÍZENÍ RADY

o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání rozhodnutí a přijímání veřejných listin ve věcech rodičovství a o vytvoření evropského osvědčení o rodičovství

{SEC(2022) 432 final} - {SWD(2022) 390 final} - {SWD(2022) 391 final} -
{SWD(2022) 392 final}

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

• Odůvodnění a cíle návrhu

Cílem Unie je vytvořit, udržovat a rozvíjet prostor svobody a práva, v němž je zajištěn volný pohyb osob, přístup ke spravedlnosti a plné dodržování základních práv.

Předsedkyně Komise von der Leyenová ve svém projevu o stavu Unie v roce 2020 uvedla, že „jste-li rodičem v jedné zemi, jste rodičem ve všech zemích“. Tímto prohlášením předsedkyně Komise poukázala na potřebu zajistit, aby rodičovství určené v jednom členském státě bylo pro všechny účely uznáváno ve všech ostatních členských státech. Tato iniciativa byla označena za klíčové opatření ve Strategii EU pro práva dítěte¹ a ve Strategii EU pro rovnost LGBTIQ osob².

Cílem návrhu je posílit **ochranu základních práv a dalších práv dětí v přeshraničních situacích**, včetně jejich práva na identitu³, na zákaz diskriminace⁴ a na soukromý a rodinný život⁵, jakož i na dědická a vyživovací práva, přičemž zájem dítěte musí být prvořadým hlediskem⁶. V souladu s tímto cílem zdůrazňují závěry Rady o Strategii EU pro práva dítěte⁷, že práva dítěte jsou univerzální, že každé dítě má stejná práva bez jakékoli diskriminace a že zájem dítěte musí být prvořadým hlediskem při všech činnostech týkajících se dětí, ať už se uskutečňují orgány veřejné moci nebo soukromými institucemi.

Dalšími cíli návrhu je zajistit **právní jistotu** a předvídatelnost pravidel týkajících se mezinárodní příslušnosti a rozhodného práva pro určení rodičovství v přeshraničních situacích a uznávání rodičovství a **snížit právní náklady a zátěž** rodin a soudních systémů členských států v souvislosti se soudním řízením o uznání rodičovství v jiném členském státě.

Potřeba zajistit uznávání rodičovství mezi členskými státy vzniká proto, že občané se stále častěji dostávají do přeshraničních situací, například když mají rodinné příslušníky v jiném členském státě, cestují v rámci Unie nebo se stěhují do jiného členského státu za prací, aby tam založili rodinu, nebo v jiném členském státě kupují nemovitost. Odhaduje se však, že přibližně dva miliony dětí se v současné době mohou ocitnout v situaci, kdy uznání jejich rodičovství, které bylo určeno v jednom členském státě, není pro všechny účely uznáno v jiném členském státě.

Právo Unie již vyžaduje, aby členské státy uznaly rodičovství dítěte určené v jiném členském státě pro účely **práv, která dítěti vyplývají z práva Unie**, zejména z unijního práva

¹ Strategie EU pro práva dítěte, COM(2021) 142 final.

² Unie rovnosti: Strategie pro rovnost LGBTIQ osob na období 2020–2025, COM(2020) 698 final.

³ Článek 8 Úmluvy OSN o právech dítěte.

⁴ Článek 2 Úmluvy OSN o právech dítěte, článek 21 Listiny základních práv Evropské unie.

⁵ Článek 9 Úmluvy OSN o právech dítěte, články 7 a 24 Listiny základních práv Evropské unie.

⁶ Článek 3 Úmluvy OSN o právech dítěte, článek 24 Listiny základních práv Evropské unie.

⁷ Závěry Rady o Strategii EU pro práva dítěte, 9. června 2022, 10024/22.

týkajícího se volného pohybu, včetně směrnice 2004/38/ES⁸ o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států⁹, což zahrnuje právo na rovné zacházení¹⁰ a zákaz překážek ve věcech jako je uznání jména¹¹.

Právo Unie však zatím nevyžaduje, aby členské státy uznaly rodičovství dítěte, které bylo určeno v jiném členském státě, pro **jiné účely**. Toto neuznání může mít pro **děti** závažné **nepříznivé důsledky**. To brání jejich základním právům v přeshraničních situacích a může vést k odepření práv, která jim vyplývají z rodičovství podle vnitrostátního práva. Děti tak mohou být v jiném členském státě zbaveny dědického nebo vyživovacího práva nebo práva na to, aby některý z jejich rodičů jednal v jiném členském státě jako jejich zákonný zástupce v záležitostech, jako je lékařská péče nebo školní docházka. Tyto potíže mohou nutit rodiny, aby zahájily **soudní řízení** o uznání rodičovství svých dětí v jiném členském státě, ale tato soudní řízení jsou časově náročná, nákladná a zatěžují jak rodiny, tak soudní systémy členských států a jejich výsledky jsou nejisté. Přestože jsou členské státy povinny uznat rodičovství určené v jiném členském státě pro účely práv vyplývajících z práva Unie, mohou být rodiny **odrazovány** od výkonu svého práva na volný pohyb z obavy, že rodičovství jejich dětí nebude v jiném členském státě uznáno pro všechny účely.

Důvody současných potíží s uznáváním rodičovství spočívají v tom, že členské státy mají různá hmotněprávní pravidla pro určení rodičovství ve vnitrostátních situacích, která jsou a zůstanou v jejich pravomoci, ale také různá pravidla pro mezinárodní příslušnost a kolizní normy pro určení rodičovství v přeshraničních situacích a pro uznání rodičovství určeného v jiném členském státě, v nichž má pravomoc jednat Unie. V současné době však nástroje Unie v oblasti rodinného práva s přeshraničními důsledky, včetně nástrojů týkajících se rodičovské odpovědnosti a výživného, dědictví a předkládání veřejných listin v jiném členském státě, nezahrnují do své působnosti pravidla týkající se mezinárodní příslušnosti nebo kolizních norem pro určení rodičovství v přeshraničních situacích ani pravidla týkající se uznávání rodičovství mezi členskými státy.

Stížnosti občanů, petice podané Evropskému parlamentu a soudní řízení poukazují na problémy, s nimiž se rodiny setkávají při uznávání rodičovství svých dětí v přeshraničních

⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. L 158, 30.4.2004).

⁹ Viz zejména rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 14. prosince 2021, V.M.A. v. Stolichna obshtina, C-490/20, ECLI:EU:C:2021:1008, v němž Soudní dvůr rozhodl, že členské státy jsou povinny uznat rodičovství pro účely umožnění dítěti, které má státní příslušnost členského státu, vykonávat s každým z rodičů bez překážek právo volně se pohybovat a pobývat na území členských států, a že toto právo zahrnuje právo každého z rodičů mít doklad, který jim umožňuje cestovat s dítětem.

¹⁰ Rozsudky Soudního dvora ze dne 31. května 1979, Even, C-207/78, ECLI:EU:C:1979:144 a ze dne 8. června 1999, Meeusen, C-337/97, EU:ECLI:C:1999:284.

¹¹ Viz např. rozsudky Soudního dvora ze dne 2. října 2003, Carlos García Avello proti Belgickému státu, C-148/02, ECLI:EU:C:2003:539; ze dne 14. října 2008, Grunkin a Paul, C-353/06, ECLI:EU:C:2008:559; ze dne 8. června 2017, Freitag, C-541/15, ECLI:EU:C:2017:432. Další práva vyplývající z práva Unie jsou například práva týkající se stipendií, přijetí ke vzdělávání, snížení nákladů na veřejnou dopravu pro početné rodiny, snížené studentské jízdné ve veřejné dopravě a snížené vstupné do muzeí. Viz například rozsudky Soudního dvora ze dne 3. července 1974, Casagrande v. Landeshauptstadt München, C-9/74, ECLI:EU:C:1974:74; ze dne 27. září 1988, Matteucci, C-235/87, ECLI:EU:C:1988:460; ze dne 30. září 1975, Cristini v. S.N.C.F., C-32/75, ECLI:EU:C:1975:120, a ze dne 4. října 2012, Komise v. Rakousko, C-75/11, ECLI:EU:C:2012:605.

situacích v rámci Unie, včetně případů, kdy se přestěhují do jiného členského státu nebo se vrátí do členského státu původu a žádají o uznání rodičovství pro všechny účely.

Aby se vyřešily problémy s uznáváním rodičovství pro všechny účely a odstranila se stávající mezera v unijním právu, navrhuje Komise přijmout pravidla Unie týkající se mezinárodní **příslušnosti** v oblasti rodičovství (určující, které soudy členského státu jsou příslušné rozhodovat ve věcech rodičovství, včetně určení rodičovství v přeshraničních situacích) a **rozhodného práva** (určující vnitrostátní právo, které by se mělo použít pro otázky rodičovství, včetně určení rodičovství v přeshraničních situacích), aby se následně usnadnilo **uznávání** rodičovství určeného v jiném členském státě. Komise rovněž navrhuje vytvoření **evropského osvědčení o rodičovství**, o které mohou děti (nebo jejich zákonní zástupci) požádat a použít ho k prokázání rodičovství v jiném členském státě.

Vzhledem k tomu, že podle mezinárodního práva, práva Unie a práva členských států mají všechny děti bez rozdílu stejná práva, vztahuje se návrh na uznání rodičovství dítěte **bez ohledu na to, jak bylo dítě počato nebo narozeno, a bez ohledu na druh rodiny dítěte**. Návrh tedy zahrnuje otázku uznání rodičovství dítěte s rodiči stejného pohlaví a také uznání rodičovství dítěte osvojeného podle vnitrostátního práva členského státu.

Návrh se však **nedotýká pravomoci členských států** přijímat hmotněprávní pravidla v oblasti rodinného práva, jako jsou pravidla týkající se definice rodiny nebo pravidla týkající se určení rodičovství ve vnitrostátních situacích. Návrh se rovněž nedotýká pravidel členských států pro uznávání manželství nebo registrovaného partnerství uzavřených v zahraničí.

Návrh platí **bez ohledu na státní příslušnost** dětí a státní příslušnost jejich rodičů. V souladu se stávajícími nástroji Unie v občanských (včetně rodinného práva) a obchodních věcech však návrh vyžaduje pouze uznávání a přijímání dokladů, kterými se rodičovství určuje nebo prokazuje, **vydaných v členském státě**, zatímco uznávání a přijímání dokladů, kterými se rodičovství určuje nebo prokazuje, vydaných ve třetím státě bude i nadále podléhat vnitrostátnímu právu.

- **Soulad s platnými předpisy v dané oblasti politiky**

Členské státy jsou již dnes na základě stávajícího práva Unie povinny uznat rodičovství dítěte určeného v jiném členském státě pro účely výkonu práv, která dítěti vyplývají z unijního práva, zejména v oblasti volného pohybu. Návrh nemá na tuto povinnost členských států dopad. Vzhledem k neexistenci pravidel Unie týkajících se mezinárodní příslušnosti a rozhodného práva pro určení rodičovství v přeshraničních situacích a uznání rodičovství v jiném členském státě pro účely práv, která dítěti vyplývají z rodičovství podle vnitrostátního práva, se však tyto otázky v současnosti řídí právem každého členského státu.

Stávající nástroje Unie upravují uznávání soudních rozhodnutí a veřejných listin v několika oblastech, které se přímo týkají dětí v přeshraničních situacích, jako je rodičovská odpovědnost¹², výživné¹³ a dědictví¹⁴. Otázky rodičovství jsou však z oblasti působnosti

¹² Nařízení Rady (EU) 2019/1111 ze dne 25. června 2019 o příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské odpovědnosti a o mezinárodních únosech dětí (Úř. věst. L 178, 2.7.2019, s. 1).

¹³ Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností (Úř. věst. L 7, 10.1.2009, s. 1).

těchto nástrojů vyloučeny. Nařízení o veřejných listinách¹⁵ se zabývá pravostí veřejných listin v určitých oblastech, včetně narození, rodičovství a osvojení, ale nezabývá se uznáváním obsahu těchto veřejných listin. Přijetí společných pravidel týkajících se mezinárodní příslušnosti a rozhodného práva pro určení rodičovství v přeshraničních situacích a uznání rodičovství v jiném členském státě by **doplnilo** stávající právní předpisy Unie v oblasti rodinného práva a dědictví a **usnadnilo jejich uplatňování**, neboť rodičovství dítěte je předběžnou otázkou, kterou je třeba ve vztahu k dítěti vyřešit před uplatněním stávajících pravidel Unie o rodičovské odpovědnosti, výživném a dědictví.

Vzhledem k tomu, že cílem návrhu je chránit práva dětí v přeshraničních situacích, je v souladu s Úmluvou OSN o právech dítěte, která stanoví, že státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, musí zajistit, aby dítě bylo chráněno před všemi formami diskriminace nebo trestání, které vyplývají z postavení nebo činnosti rodičů dítěte (článek 2); že při všech činnostech týkajících se dětí, ať už je provádějí soudy nebo zákonodárny orgány, musí být předním hlediskem nejlepší zájem dítěte (článek 3) a že děti mají právo na svou totožnost a na péči rodičů (články 7 a 8). Návrh je rovněž v souladu s Evropskou úmluvou o lidských právech, která stanoví právo na respektování soukromého a rodinného života, a se související judikaturou Evropského soudu pro lidská práva, včetně uznání dětí narozených z náhradního mateřství. V neposlední řadě je také v souladu s cílem ochrany a podpory práv dítěte stanoveným ve **Smlouvě o Evropské unii** (čl. 3 odst. 3 a čl. 3 odst. 5 SEU) a v **Listině základních práv Evropské unie** (dále jen „Listina“). Listina zaručuje při uplatňování a provádění práva Unie ochranu základních práv dětí a jejich rodin. Mezi tato práva patří právo na respektování soukromého a rodinného života (článek 7), právo na zákaz diskriminace (článek 21) a právo dětí pravidelně udržovat pravidelné osobní vztahy a přímý styk s oběma rodiči, pokud je to v jejich nejlepším zájmu (článek 24). Na základě Úmluvy OSN o právech dítěte čl. 24 odst. 2 Listiny rovněž stanoví, že při všech činnostech týkajících se dětí, ať už uskutečňovaných veřejnými orgány nebo soukromými institucemi, musí být prvořadým hlediskem nejvlastnější zájem dítěte.

- **Soulad s ostatními politikami Unie**

Návrh vychází z několika politických iniciativ. Patří mezi ně Stockholmský program Evropské rady z roku 2010 – Otevřená a bezpečná Evropa, která slouží svým občanům a chrání je¹⁶, Akční plán Komise k provádění Stockholmského programu¹⁷ a zelená kniha z roku 2010 s názvem „Méně správních úkonů pro občany: Podpora volného pohybu veřejných listin a uznávání účinků dokladů osvědčujících osobní stav“¹⁸. Evropský parlament navíc v

¹⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (Úř. věst. L 201, 27.7.2012, s. 107).

¹⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1191 ze dne 6. července 2016 o podpoře volného pohybu občanů zjednodušením požadavků na předkládání některých veřejných listin v Evropské unii a o změně nařízení (EU) č. 1024/2012 (Úř. věst. L 200, 26.7.2016, s. 1).

¹⁶ Úř. věst. C 115, 4.5.2010, s. 1.

¹⁷ KOM(2010) 171 v konečném znění.

¹⁸ KOM(2010) 747 v konečném znění.

roce 2017 požádal Komisi o předložení legislativního návrhu o přeshraničním uznávání rozhodnutí o osvojení¹⁹.

V roce 2020 Komise oznámila opatření²⁰, která mají zajistit, aby rodičovství určené v jednom členském státě bylo uznáváno ve všech ostatních členských státech. Tato iniciativa byla součástí Strategie EU pro práva dítěte z roku 2021²¹ jako klíčové opatření na podporu rovnosti a práv dětí a také Strategie EU pro rovnost LGBTIQ osob z roku 2020²². Evropský parlament uvítal iniciativu Komise ve svém usnesení z roku 2022 o ochraně práv dítěte v řízeních občanského, správního a rodinného práva²³.

Závěry Rady o Strategii EU pro práva dítěte²⁴ zdůrazňují, že práva dítěte jsou univerzální, že každé dítě požívá stejných práv bez jakékoli diskriminace a že při všech činnostech týkajících se dětí, ať už uskutečňovaných veřejnými orgány, nebo soukromými institucemi, musí být prvořadým hlediskem nejlepší zájmy dítěte. To s sebou nutně nese vytvoření právního rámce s jednotnými pravidly pro mezinárodní příslušnost a rozhodné právo pro uznávání rodičovství mezi členskými státy, který umožní dětem požívat svých práv v Unii bez diskriminace.

2. PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právní základ

Podle Smluv Unie spadá hmotné právo v rodinných věcech, včetně právního postavení osob, do pravomoci členských států, což znamená, že hmotněprávní pravidla pro určení rodičovství osoby jsou stanovena ve vnitrostátním právu. Unie však může přijímat opatření týkající se rodinného práva s přeshraničními důsledky podle čl. 81 odst. 3 SFEU, jako jsou opatření, která usnadňují, aby bylo rodičovství po jeho určení v jednom členském státě uznáno v ostatních členských státech. Tato opatření mohou zahrnovat přijetí společných pravidel pro mezinárodní příslušnost, rozhodné právo a postupy pro uznání rodičovství v jiném členském státě. Tato opatření nepovedou k harmonizaci hmotného práva členských států, pokud jde o definici rodiny nebo určení rodičovství ve vnitrostátních situacích.

Stejně jako ostatní nástroje Unie v oblasti rodinného práva má návrh usnadnit uznávání soudních rozhodnutí a veřejných listin o rodičovství přijetím společných pravidel o mezinárodní příslušnosti a rozhodném právu. Cílem návrhu je požadovat uznání rodičovství stanoveného v jiném členském státě, zejména pro účely práv vyplývajících z rodičovství podle vnitrostátního práva. Vhodným právním základem je proto čl. 81 odst. 3 SFEU.

Na základě protokolu č. 22 ke SFEU nejsou právní opatření přijatá v oblasti spravedlnosti v Dánsku závazná ani použitelná. Na základě protokolu č. 21 ke Smlouvě o fungování EU

¹⁹ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 2. února 2017 obsahující doporučení Komisi o přeshraničních aspektech osvojení (2015/2086(INL)).

²⁰ Projev předsedkyně Komise von der Leyenové o stavu Unie na plenárním zasedání Evropského parlamentu, 20. září 2020. Předsedkyně řekla, že „jste-li rodičem v jedné zemi, jste rodičem ve všech zemích“.

²¹ Strategie EU pro práva dítěte, COM(2021) 142 final.

²² Unie rovnosti: Strategie pro rovnost LGBTIQ osob na období 2020–2025, COM(2020) 698 final.

²³ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 5. dubna 2022 o ochraně práv dítěte v řízeních občanského, správního a rodinného práva (2021/2060(INI)). Iniciativu uvítalo také usnesení Evropského parlamentu ze dne 14. září 2021 o právech osob LGBTIQ v EU (2021/2679(RSP)).

²⁴ Závěry Rady o Strategii EU pro práva dítěte, 9. června 2022, 10024/22.

nejsou tato opatření závazná ani pro Irsko. Po předložení návrhu v této oblasti však může Irsko oznámit, že se chce podílet na přijetí a používání dotčeného opatření, a jakmile bude opatření přijato, může oznámit, že chce toto opatření přijmout.

- **Subsidiarita**

Zatímco stanovení pravidel pro definici rodiny a určení rodičovství přísluší členským státům, pravomoc přijímat opatření týkající se rodinného práva a práv dítěte s přeshraničním dopadem je sdílena mezi Unií a členskými státy²⁵. Problémy s uznáním rodičovství určeného v jiném členském státě pro účely práv vyplývajících buď z vnitrostátního, nebo unijního práva mají unijní rozměr, neboť uznání vyžaduje zapojení dvou členských států. Důsledky neuznání rodičovství mají rovněž unijní rozměr, neboť rodiny mohou být odrazeny od výkonu svého práva na volný pohyb z obavy, že rodičovství jejich dítěte nebude v jiném členském státě uznáno pro všechny účely.

Problémy s uznáváním rodičovství plynou zejména z rozdílných hmotněprávních předpisů členských států o určení rodičovství a z rozdílných předpisů členských států týkajících se mezinárodní příslušnosti a rozhodného práva pro určení rodičovství v přeshraničních situacích. Problémy s uznáváním rodičovství by nemohly uspokojivě odstranit členské státy jednající samostatně, protože pravidla a postupy členských států by musely být stejné nebo přinejmenším slučitelné, aby mohlo být rodičovství mezi členskými státy uznáváno. Je třeba přijmout opatření na úrovni Unie, aby bylo zajištěno, že členský stát, jehož soudy nebo jiné příslušné orgány určují rodičovství v přeshraničních situacích, bude považován za stát, který má k tomu příslušnost, a že soudy a jiné příslušné orgány všech členských států budou při určování rodičovství v přeshraničních situacích uplatňovat stejné právo. Tímto způsobem se v rámci Unie zamezí konfliktům rodičovství téže osoby a každý členský stát uzná rodičovství určené v jiném členském státě.

Proto by cílů tohoto návrhu bylo z důvodu jeho rozsahu a účinků nejlépe dosaženo na úrovni Unie v souladu se zásadou subsidiarity.

- **Proporcionalita**

Cílem tohoto návrhu je usnadnit uznávání rodičovství mezi členskými státy tím, že se stanoví uznávání i) soudních rozhodnutí a ii) veřejných listin určujících rodičovství se závaznými právními účinky a přijímání veřejných listin, které nemají závazné právní účinky v členském státě původu, ale mají v tomto členském státě důkazní účinky. Za tímto účelem návrh harmonizuje pravidla členských států týkající se mezinárodní příslušnosti pro určení rodičovství v přeshraničních situacích a kolizní normy členských států určující rozhodné právo pro určení rodičovství v přeshraničních situacích.

Návrh nepřesahuje rámec toho, co je nezbytné k dosažení jeho cílů: nezasahuje do hmotného vnitrostátního práva týkajícího se definice rodiny; není jím dotčeno vnitrostátní právo týkající se uznávání manželství nebo registrovaného partnerství uzavřených v zahraničí; pravidla týkající se příslušnosti a rozhodného práva se vztahují pouze na určení rodičovství v přeshraničních situacích; vyžaduje, aby členské státy uznaly rodičovství pouze v případě, že bylo určeno v členském státě, a nikoli pokud bylo určeno ve třetím státě; není dotčena pravomoc orgánů členských států jednat ve věcech rodičovství a evropské osvědčení o

²⁵ Ustanovení čl. 4 odst. 2 písm. j) SFEU.

rodičovství je pro děti (a jejich zákonné zástupce) nepovinné a nenahrazuje rovnocenné vnitrostátní doklady prokazující rodičovství.

Návrh je proto v souladu se zásadou proporcionality.

- **Volba nástroje**

Přijetí jednotných pravidel pro mezinárodní příslušnost a rozhodné právo pro určení rodičovství v přeshraničních situacích lze dosáhnout pouze prostřednictvím nařízení, neboť pouze nařízení zajistí zcela jednotný výklad a uplatňování pravidel. V souladu s předchozími nástroji Unie v oblasti mezinárodního práva soukromého je proto upřednostňovaným právním nástrojem nařízení.

3. VÝSLEDKY HODNOCENÍ *EX POST*, KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

- **Konzultace se zúčastněnými stranami**

Při přípravě návrhu vedla Komise v letech 2021 a 2022 rozsáhlé konzultace zahrnující všechny členské státy (s výjimkou Dánska²⁶). Konzultace se zaměřily na širokou škálu zúčastněných stran zastupujících občany, orgány veřejné moci, akademiky, právníky, nevládní organizace a další příslušné zájmové skupiny. Konzultace se skládaly ze i) zpětné vazby veřejnosti k počátečnímu posouzení dopadů; ii) otevřené veřejné konzultace; iii) setkání se zúčastněnými stranami a zástupci občanské společnosti a iv) setkání s odborníky z orgánů členských států.

Kromě konzultačních činností Komise byly konzultace vedeny externím dodavatelem. Jednalo se o i) online průzkumy určené matričním úředníkům členských států; ii) písemné dotazníky pro ministerstva a soudní orgány členských států a iii) rozhovory se soudními orgány členských států a nevládními organizacemi.

Celkově se zúčastněné strany zastupující práva dětí, duhové rodiny, právníci a matriční úředníci vyslovili pro to, aby Unie řešila současné problémy s uznáváním rodičovství přijetím závazných právních předpisů. Naopak organizace zastupující tradiční rodiny a organizace vystupující proti náhradnímu mateřství se k legislativnímu návrhu stavěly obecně kriticky. Názory veřejnosti se lišily.

Získaná zpětná vazba byla podkladem pro přípravu návrhu a připojeného posouzení dopadů. Podrobné shrnutí výsledků konzultací vedených Komisí je obsaženo v posouzení dopadů.

- **Sběr a využití výsledků odborných konzultací**

Kromě výše uvedených konzultací se zúčastněnými stranami Komise shromáždila a využila odborné poznatky i z jiných zdrojů.

Při přípravě návrhu Komise požádala o odbornou pomoc skupinu odborníků pro uznávání rodičovství mezi členskými státy, kterou zřídila v roce 2021. Komise se rovněž účastnila setkání odborníků k projektu Haagské konference o mezinárodním právu soukromém

²⁶ V souladu s Protokolem č. 22 o postavení Dánska, připojeným ke Smlouvám, se Dánsko neúčastní opatření přijatých podle článku 81 SFEU.

týkajícího se rodičovství a náhradního mateřství a konzultovala odbornou literaturu, zprávy a studie.

Při přípravě posouzení dopadů vycházela Komise ze studie vypracované externím dodavatelem. Externí dodavatel rovněž vypracoval zprávy o jednotlivých zemích, mimo jiné o hmotném právu členských států a mezinárodním právu soukromém v oblasti rodičovství. Studie zadavatele použila různé nástroje k analýze stávajících problémů s uznáváním rodičovství, dopadů tohoto návrhu a zvažovaných politických možností. Tyto nástroje zahrnovaly využití empirických údajů získaných různými způsoby (rozhovory, dotazníky, národní zprávy), jakož i statistiky a analýzu podkladů. Pokud nebyly k dispozici kvantitativní údaje, byly použity kvalitativní odhady. Externí dodavatel dospěl v této studii k závěru, že nejvhodnější možností, jak by Unie mohla dosáhnout svých politických cílů, by bylo přijetí legislativního nástroje o uznávání rodičovství mezi členskými státy, včetně vytvoření evropského osvědčení o rodičovství.

• **Posouzení dopadů**

Na základě pokynů Komise pro zlepšování právní úpravy²⁷ a závěrů počátečního posouzení dopadů vypracovala Komise posouzení dopadů návrhu. Při posuzování dopadů byly zvažovány tyto možnosti politiky: i) základní scénář; ii) doporučení Komise určené členskými státy; iii) legislativní opatření spočívající v nařízení o uznávání rodičovství mezi členskými státy a iv) legislativní opatření spočívající v nařízení o uznávání rodičovství mezi členskými státy, včetně vytvoření nepovinného evropského osvědčení o rodičovství. Všechny tyto možnosti politiky, včetně základního scénáře, by byly doprovázeny určitými nelegislativními opatřeními na zvýšení informovanosti, podporu osvědčených postupů a zlepšení spolupráce mezi orgány členských států, které se zabývají otázkami rodičovství.

Posouzení dopadů zkoumalo každou z těchto možností z hlediska jejich očekávaných dopadů a jejich účinnosti, efektivity a souladu s právním a politickým rámcem Unie. Na základě tohoto posouzení byla zvolena možnost spočívající v návrhu nařízení o uznávání rodičovství mezi členskými státy, včetně vytvoření nepovinného evropského osvědčení o rodičovství jakožto zvolené politické možnosti.

Z posouzení dopadů vyplývá, že zvolená možnost by výrazně usnadnila uznávání rodičovství pro *všechny* z odhadovaných 2 milionů dětí z přeshraničních rodin, a nikoli pouze pro ty, které v současné době čelí největším problémům s uznáváním rodičovství. Evropské osvědčení o rodičovství, které je speciálně navrženo pro použití v jiném členském státě, by zejména snížilo administrativní zátěž pro všechny rodiny spojenou s postupy uznávání a náklady na překlady.

Zvolená politická možnost by byla také nejúčinnější při řešení problémů s uznáváním rodičovství, protože pozitivní právní, sociální a psychologické dopady by byly nejvýznamnější. Zvolená možnost by měla jednoznačně pozitivní dopad na ochranu *základních práv dětí*, jako je jejich právo na totožnost, zákaz diskriminace a soukromý a rodinný život. Byla by také nejúčinnější při ochraně *práv, která dětem vyplývají z rodičovství podle vnitrostátního práva*, jako je jejich právo na výživné a dědictví v jiném členském státě. Konečně by to mělo i pozitivní *sociální a psychologický dopad*, protože by to vedlo k tomu, že by se s dětmi v přeshraničních situacích zacházelo jako s místními dětmi.

²⁷ SWD(2021) 305 final.

Přijetím jednotných pravidel Unie pro mezinárodní příslušnost a rozhodné právo a uznání rodičovství bez nutnosti zvláštního řízení by zvolená možnost odstranila náklady a zátěž spojené se správními postupy a soudními řízeními, které musí děti a jejich rodiny v současnosti nést, aby jim bylo rodičovství uznáno v jiném členském státě. Odhaduje se, že průměrné náklady na jeden případ řízení o uznání rodičovství by se při zvolené variantě snížily o 71 % a u rodin, které v současné době čelí nejvážnějším problémům s uznáním rodičovství, o 90 %.

Zvolená možnost by následně vedla k významným úsporám nákladů, času a zátěže pro orgány veřejné moci členských států. Odhaduje se, že při zvolené možnosti by se náklady na uznávací řízení hrazené orgány veřejné moci snížily o 54 %.

- **Základní práva**

Jak bylo vysvětleno výše, současné problémy s uznáváním rodičovství vedou k situacím, které porušují základní práva a další práva dětí v přeshraničních situacích. Zbavení dětí jejich právního postavení a rodičovství stanoveného v jiném členském státě je v rozporu se základními právy dětí na totožnost, na zákaz diskriminace a na respektování soukromého a rodinného života, jakož i v rozporu s jejich nejlepším zájmem. Usnadněním uznávání rodičovství mezi členskými státy má návrh za cíl chránit základní práva dětí v přeshraničních situacích a zajistit kontinuitu postavení rodičovství v rámci Unie.

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Členskými státy mohou vzniknout jednorázové náklady na přizpůsobení se novým pravidlům nařízení, zejména náklady vyplývající z nutnosti proškolení soudce, matriční úředníky a další příslušné orgány v oblasti nových pravidel. Lze očekávat drobné opakující se náklady na průběžné školení těchto orgánů. Žádné z těchto nákladů by neměly být významné a v každém případě by byly vyváženy zvýšením efektivity a úsporami nákladů, které nařízení přináší.

Ustanovení návrhu o digitální komunikaci prostřednictvím evropského elektronického přístupového místa v souvislosti s decentralizovaným informačním systémem zřízeným nařízením (EU) XX/YYYY [nařízení o digitalizaci] by měla dopad na rozpočet Unie, který lze pokrýt přerozdělením v rámci programu Spravedlnost. Tento dopad by byl malý, protože decentralizovaný informační systém by nemusel být zřízen konkrétně pro uplatňování návrhu, ale v souladu s [nařízením o digitalizaci] by byl vyvinut a používán pro mnoho unijních nástrojů v oblasti justiční spolupráce v občanských a obchodních věcech.

Členské státy by rovněž vynaložily nějaké náklady na instalaci a údržbu přístupových míst decentralizovaného informačního systému umístěných na jejich území a na úpravu svých vnitrostátních informačních systémů tak, aby byly s přístupovými místy interoperabilní. Jak však bylo uvedeno, většina těchto finančních investic by již byla provedena v souvislosti s digitalizací jiných nástrojů Unie v oblasti justiční spolupráce v občanských a obchodních věcech. Členské státy by kromě toho mohly žádat o granty na financování těchto nákladů v rámci příslušných finančních programů Unie, zejména fondů politiky soudržnosti a programu Spravedlnost.

5. OSTATNÍ PRVKY

• Plány provádění a způsoby monitorování, hodnocení a podávání zpráv

Nařízení je přímo použitelné ve všech členských státech, a proto nemusí být provedeno do vnitrostátního práva.

V návrhu se počítá s odpovídajícím monitorováním, hodnocením a povinnostmi týkající se podávání zpráv. Za prvé, praktické uplatňování nařízení by bylo sledováno prostřednictvím pravidelných zasedání Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci, na nichž by se scházeli odborníci z členských států. Komise by kromě toho provedla úplné hodnocení uplatňování nařízení pět let po jeho vstupu v platnost. Hodnocení by se provádělo mimo jiné na základě podkladů od orgánů členských států, externích odborníků a příslušných zúčastněných stran.

• Vysvětlení ustanovení návrhu

Návrh obsahuje devět kapitol: i) předmět, oblast působnosti a definice; ii) příslušnost ve věcech rodičovství v přeshraničních situacích; iii) rozhodné právo pro určení rodičovství v přeshraničních situacích; iv) uznávání soudních rozhodnutí a veřejných listin se závaznými právními účinky vydaných v jiném členském státě; v) přijímání veřejných listin bez závazných právních účinků vydaných v jiném členském státě; vi) evropské osvědčení o rodičovství; vii) digitální komunikace; viii) akty v přenesené pravomoci a ix) obecná a závěrečná ustanovení.

Kapitola I – Předmět, oblast působnosti a definice

Článek 1 stanoví předmět návrhu. Záměrem návrhu je dosáhnout cíle, jímž je usnadnit uznávání rodičovství v členském státě určeného v jiném členském státě, a to přijetím jednotných pravidel týkajících se i) mezinárodní příslušnosti pro určení rodičovství v členském státě v přeshraničních situacích; ii) rozhodného práva pro určení rodičovství v členském státě v přeshraničních situacích; iii) uznávání soudních rozhodnutí a veřejných listin určujících rodičovství se závaznými právními účinky; iv) přijímání veřejných listin bez závazných právních účinků v členském státě původu, ale s důkazními účinky v tomto členském státě a v) vytvoření nepovinného evropského osvědčení o rodičovství, které dítěti nebo zákonnému zástupci umožní prokázat rodičovství v jiném členském státě.

Rodičovství je obvykle určeno ze zákona nebo aktem příslušného orgánu, jako je rozhodnutí soudu, rozhodnutí správního orgánu nebo notářský zápis, po němž je rodičovství obvykle zapsáno v evidenci občanů nebo obyvatel členského státu. Občané však nejčastěji žádají o uznání rodičovství v jiném členském státě na základě veřejné listiny, která neurčuje rodičovství se závaznými právními účinky, ale má důkazní účinky rodičovství, které bylo v tomto členském státě dříve určeno jiným způsobem (ze zákona nebo aktem příslušného orgánu). Takovou veřejnou listinou může být například výpis z evidence občanů nebo rodný list či osvědčení o rodičovství. Cílem jednotných pravidel v návrhu týkajících práva rozhodného pro určení rodičovství v přeshraničních situacích je usnadnit přijímání veřejných listin bez závazných právních účinků, ale s důkazními účinky v členském státě původu buď o rodičovství, které bylo v tomto členském státě dříve určeno (například rodný list), nebo o jiných skutečnostech, než je určení rodičovství (například uznání otcovství nebo udělení souhlasu s určením rodičovství).

Článek 2 o vztahu návrhu k jiným ustanovením práva Unie objasňuje, že návrhem by neměla být dotčena práva, která dítěti vyplývají z unijního práva, zejména práva vyplývající z unijního práva o volném pohybu, včetně směrnice 2004/38/ES²⁸. Cílem návrhu není stanovit jakékoli další podmínky nebo požadavky na uznání rodičovství pro výkon práv vyplývajících z práva Unie ani ovlivnit provádění těchto pravidel. Právo Unie týkající se volného pohybu se proto bude nadále uplatňovat bez jakýchkoli změn. Zejména uznání rodičovství pro výkon práv vyplývajících z práva Unie lze odepřít pouze z důvodů, které připouští unijní právo v oblasti volného pohybu, jak je vykládá Soudní dvůr. Rovněž na základě platného práva Unie podle článku 21 SFEU a souvisejících sekundárních právních předpisů, jak je vykládá Soudní dvůr, nemůže respektování národní identity členského státu podle čl. 4 odst. 2 SEU a veřejného pořádku členského státu sloužit jako odůvodnění pro odepření uznání vztahu mezi rodičem a dítětem a jeho rodiči stejného pohlaví pro účely výkonu práv, která dítěti vyplývají z práva Unie. Pro účely výkonu práv vyplývajících z práva Unie lze kromě toho prokázat rodičovství jakýmkoli způsobem²⁹. Členský stát proto není oprávněn požadovat, aby osoba předložila potvrzení stanovené v návrhu, které je přiloženo k soudnímu rozhodnutí nebo veřejné listině týkající se rodičovství, nebo evropské osvědčení o rodičovství vytvořené návrhem, pokud osoba žádá o uznání rodičovství pro účely práv, která dítěti vyplývají z unijního práva v oblasti volného pohybu. To by však nemělo bránit tomu, aby se osoba rozhodla předložit v takových případech také příslušné potvrzení nebo evropské osvědčení o rodičovství.

Článek 2 rovněž objasňuje, že návrh se nedotkne uplatňování nařízení o veřejných listinách³⁰, které již zjednodušuje oběh veřejných listin (jako jsou rozsudky, notářské listiny a správní osvědčení) v určitých oblastech, včetně narození, rodičovství a osvojení, pokud jde o jejich pravost.

Článek 3 vymezuje oblast působnosti návrhu. Pravidla o příslušnosti a rozhodném právu se použijí v případech, kdy má být rodičovství určeno v členském státě v přeshraničních situacích. Pravidla pro uznávání rodičovství se použijí v případě, že rodičovství, které má být uznáno, bylo určeno v členském státě, takže návrh se nevztahuje na uznávání nebo případně přijímání soudních rozhodnutí a veřejných listin, kterými se určuje nebo prokazuje rodičovství, vyhotovených nebo zapsaných ve třetím státě. V těchto případech se uznání nebo přijetí nadále řídí vnitrostátním právem každého členského státu. Návrh se však vztahuje na uznání rodičovství všech dětí bez ohledu na jejich státní příslušnost a státní příslušnost jejich rodičů, pokud bylo jejich rodičovství určeno v členském státě, a nikoli ve třetím státě.

Z oblasti působnosti návrhu jsou vyloučeny otázky, které mohou mít souvislost s rodičovstvím dítěte, ale jsou upraveny jinými nástroji Unie nebo mezinárodními nástroji nebo vnitrostátním právem, jako jsou záležitosti týkající se rodičovské odpovědnosti, výživného,

²⁸ Práva vyplývající z práva Unie zahrnují právo občanů Unie a jejich rodinných příslušníků na volný pohyb a pobyt v Unii, včetně práv souvisejících se stipendii, přijetím ke vzdělání, snížením nákladů na veřejnou dopravu pro početné rodiny, snížením studentského jízdného ve veřejné dopravě a snížením vstupného do muzeí, jakož i právo na uznání jména.

²⁹ V tomto smyslu viz rozsudky Soudního dvora ze dne 25. července 2002, C-459/99, MRAX, ECLI:EU:C:2002:461, body 61 a 62, a ze dne 17. února 2005, C-215/03, Oulane, ECLI:EU:C:2005:95, body 23 až 26.

³⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1191 ze dne 6. července 2016 o podpoře volného pohybu občanů zjednodušením požadavků na předkládání některých veřejných listin v Evropské unii a o změně nařízení (EU) č. 1024/2012 (Úř. věst. L 200, 26.7.2016, s. 1).

dědictví, mezinárodního osvojení, existence, platnosti nebo uznání manželství nebo registrovaného partnerství rodičů dítěte a účinky zápisu nebo nezapsání rodičovství dítěte do příslušné matriky členského státu. Řešením rodičovství dítěte jako předběžné otázky by však návrh usnadnil uplatňování stávajících nástrojů Unie týkajících se rodičovské odpovědnosti, výživného a dědictví ve vztahu k dítěti. Návrh se rovněž nezabývá právy a povinnostmi vyplývajícími z rodičovství podle vnitrostátního práva, například státní příslušností a jménem dítěte.

Článek 4 definuje pro účely návrhu pojmy „rodičovství“, „dítě“, „určení rodičovství“, „soud“ a „soudní rozhodnutí“, „veřejná listina“, „členský stát původu“, „decentralizovaný informační systém“ a „evropské elektronické přístupové místo“.

- **Dítě** je definováno široce a zahrnuje osobu jakéhokoli věku, jejíž rodičovství má být určeno, uznáno nebo prokázáno. Vzhledem k tomu, že rodičovské postavení je relevantní po celý život osoby, vztahuje se návrh na děti jakéhokoli věku, tj. jak na nezletilé, tak na dospělé. Nejlepší zájem dítěte a právo být vyslyšen je však třeba chápat tak, že se jedná o dítě ve smyslu Úmluvy OSN o právech dítěte, tj. osobu mladší 18 let, pokud podle práva, které se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.
- **Rodičovstvím**, označovaným také jako filiace, se rozumí právně zakotvený vztah mezi rodičem a dítětem, včetně právního postavení dítěte určitého rodiče nebo rodičů. Pro účely tohoto návrhu může být rodičovství biologické, genetické, adoptivní nebo ze zákona. Jak již bylo uvedeno, návrh se vztahuje na rodičovství určené v členském státě nezletilým i dospělým osobám, včetně zemřelého dítěte a dítěte, které se ještě nenarodilo, ať už jde o rodiče samoživitele, nesezdaný pár, manželský pár nebo pár v registrovaném partnerství. Zahrnuje uznání rodičovství dítěte bez ohledu na to, jakým způsobem bylo dítě počato nebo narozeno – tedy včetně dětí počatých metodami asistované reprodukce – a bez ohledu na druh rodiny dítěte – tedy včetně dětí se dvěma rodiči stejného pohlaví, dětí s jedním rodičem a dětí osvojených v členském státě jedním nebo dvěma rodiči.
- **Určením rodičovství** se rozumí právní určení právního vztahu mezi dítětem a každým z rodičů, včetně určení rodičovství v návaznosti na žalobu zpochybňující již určené rodičovství. Tento pojem může případně zahrnovat i zánik nebo ukončení rodičovství. Návrh se nevztahuje na určení rodičovství ve vnitrostátních situacích bez přeshraničních prvků, např. vnitrostátní osvojení v členském státě, avšak vztahuje se na uznání rodičovství určeného v takových vnitrostátních situacích v členském státě.
- **Veřejné listiny** jsou definovány široce, stejně jako v jiných nařízeních Unie o civilním soudnictví. Veřejné listiny podle návrhu tedy zahrnují i) písemnosti, které určují rodičovství se závaznými právními účinky, jako jsou notářské zápisy (například v případě osvojení nebo v případě, že se dítě ještě nenarodilo), nebo správní rozhodnutí (například po uznání otcovství), jakož i ii) písemnosti, které neurčují rodičovství se závaznými právními účinky, ale které poskytují důkaz o rodičovství určeném jinými prostředky (například, výpis z evidence obyvatel nebo z matriky, rodný list nebo osvědčení o rodičovství) nebo důkaz o jiných skutečnostech (například notářský zápis nebo správní dokument, ve kterém je zaznamenáno uznání otcovství nebo udělení souhlasu s použitím metod asistované reprodukce).

Článek 5 upřesňuje, že návrh se nedotkne otázky, které orgány v jednotlivých členských státech jsou příslušné jednat ve věcech rodičovství (například soudy, správní orgány, notáři, matriční úředníci nebo jiné orgány).

Kapitola II – Příslušnost

Za účelem usnadnit uznávání, nebo případně přijímání soudních rozhodnutí a veřejných listin týkajících se rodičovství, stanoví návrh jednotná pravidla pro příslušnost, pokud jde o určení rodičovství s přeshraničním prvkem. Pravidla týkající se příslušnosti rovněž zabraňují souběžným řízením v různých členských státech s možnými vzájemně si odporujícími rozhodnutími. Vzhledem k tomu, že ve většině členských států nemohou být práva týkající se rodičovství předmětem dohody ani se jich nelze vzdát, návrh nepočítá s autonomií stran, pokud jde o příslušnost (například volbou soudu nebo přenesením příslušnosti).

Návrh stanoví alternativní pravidla pro určení příslušnosti s cílem usnadnit přístup ke spravedlnosti v členském státě. S cílem zajistit dětem přístup k soudu, který je v jejich okolí, jsou důvody pro stanovení příslušnosti založeny na tom, zda se soud nachází blízkosti dítěte. Příslušným by tedy alternativně měl být soud členského státu, ve kterém má dítě obvyklý pobyt, jehož je dítě státním příslušníkem, ve kterém má odpůrce obvyklý pobyt (například osoba, vůči níž dítě uplatňuje určení rodičovství), ve kterém má obvyklý pobyt kterýkoli z rodičů, jehož je kterýkoli z rodičů státním příslušníkem, nebo ve kterém se dítě narodilo. V souladu se stávající judikaturou Soudního dvora v této oblasti se obvyklý pobyt určuje na základě všech okolností specifických pro každý jednotlivý případ.

Pokud nelze příslušnost určit na základě jednoho z obecných alternativních důvodů pro určení příslušnosti, měly by být příslušné soudy členského státu, v němž se dítě nachází. Tento důvod pro určení příslušnosti se může vztahovat zejména na děti uprchlíků a mezinárodně přemístěné děti. Není-li žádný soud některého členského státu příslušný podle tohoto návrhu, měla by být zbytková příslušnost v každém členském státě určena v souladu s právem tohoto členského státu. A konečně, v zájmu napravit případy odepření spravedlnosti tento návrh rovněž stanoví *forum necessitatis*, které umožňuje soudu členského státu, s nímž má věc dostatečnou souvislost, rozhodnout ve věci rodičovství, která má úzkou vazbu ke třetímu státu. Lze tak učinit výjimečně, například pokud se řízení v tomto třetím státě ukáže jako nemožné, například z důvodu občanské války, nebo pokud nelze rozumně očekávat, že dítě nebo jiná zúčastněná strana podá v tomto třetím státě žalobu.

Návrh rovněž připomíná právo dětí mladších 18 let, které jsou schopny vytvářet si vlastní názor, na to, aby jim byla poskytnuta příležitost vyjádřit tyto názory v řízeních týkajících se rodičovství, která se na děti vztahují.

Kapitola III – Rozhodné právo

Návrh by měl zajistit právní jistotu a předvídatelnost tím, že navrhne společná pravidla pro rozhodné právo pro určení rodičovství v přeshraničních situacích. Cílem těchto společných pravidel je zabránit vzájemně si odporujícím rozhodnutím týkajícím se rodičovství v závislosti na tom, který soud nebo jiný příslušný orgán členského státu rodičovství určuje. Jejich cílem je rovněž usnadnit zejména přijímání veřejných listin, které neurčují rodičovství se závaznými právními účinky v členském státě původu, ale které mají v tomto členském státě důkazní účinky.

Právo určené návrhem jako rozhodné má univerzální povahu, to znamená, že se použije bez ohledu na to, zda se jedná o právo členského státu nebo o právo třetího státu. Rozhodným

právem pro určení rodičovství by zpravidla mělo být právo státu obvyklého pobytu osoby, která dítě porodila, v okamžiku porodu. Aby však bylo zajištěno, že rozhodné právo lze určit za všech okolností, mělo by se v případech, kdy nelze určit obvyklý pobyt osoby, která dítě porodila, v okamžiku porodu (například v případě uprchlice nebo mezinárodně přemístěné matky), použít právo státu, ve kterém se dítě narodilo.

S cílem řešit nejčastější problémy s uznáváním rodičovství, které se dnes vyskytují, a to formou výjimky z výše uvedeného pravidla, kdy toto pravidlo vede k určení rodičovství pouze ve vztahu k jednomu z rodičů (typicky genetickému rodiči v případě stejnopohlavního páru), orgány členského státu, který je příslušný ve věcech rodičovství podle tohoto návrhu, mohou použít jedno ze dvou podpůrných alternativních pravidel, a to buď právo státní příslušnosti některého z rodičů, nebo právo státu, ve kterém se dítě narodilo, aby určily rodičovství, pokud jde o druhého rodiče (typicky rodiče, který není genetickým rodičem, v případě stejnopohlavního páru). Tuto možnost mohou využít orgány, které jsou příslušné k projednání určení rodičovství jako první v pořadí, ale také orgány, které jsou příslušné v situaci, kdy orgány jiného členského státu již určily rodičovství pouze u jednoho z rodičů. Pokud soud nebo jiný příslušný orgán členského státu, který je příslušný na základě tohoto návrhu, vydal, vyhotovil nebo zapsal soudní rozhodnutí nebo veřejnou listinu určující rodičovství se závaznými právními účinky pro každého z rodičů v souladu s jedním z použitelných právních předpisů určených v návrhu, měl by být každý z těchto dokumentů týkající se určení rodičovství pro každého z rodičů uznán ve všech ostatních členských státech v souladu s pravidly pro uznávání stanovenými v návrhu. Dítě (nebo jeho zákonný zástupce) může kromě toho požádat o vydání evropského osvědčení o rodičovství, které má prokázat rodičovství obou rodičů v jiném členském státě.

Důvody veřejného zájmu by za výjimečných okolností měly soudům a jiným příslušným orgánům, které jsou v členských státech pověřené určením rodičovství v přeshraničních situacích, dát možnost neuplatnit některá ustanovení cizího práva v případě, kdy by jejich uplatnění v dané věci bylo zjevně neslučitelné s veřejným pořádkem (*ordre public*) dotčeného členského státu. Tyto orgány by však neměly mít možnost použít tuto výjimku k neuplatnění práva jiného státu, pokud by to bylo v rozporu s Listinou, a zejména s jejím článkem 21, který zakazuje diskriminaci. Tato výjimka by se proto neměla vztahovat na odepření uplatnění ustanovení jiného státu, které stanoví možnost rodičovství, pokud jde o dva rodiče ve stejnopohlavním páru, pouze z toho důvodu, že rodiče jsou stejného pohlaví.

Kapitola IV – Uznávání

Tato kapitola stanoví pravidla pro uznávání soudních rozhodnutí a veřejných listin určujících rodičovství se závaznými právními účinky vydaných v jiném členském státě.

Uznávání soudních rozhodnutí vydaných v jiném členském státě a veřejných listin určujících rodičovství se závaznými právními účinky v členském státě původu v jednom členském státě by mělo být založeno na zásadě vzájemné důvěry v justiční systém druhého členského státu. Tato důvěra by měla být dále posílena přijetím jednotných pravidel pro mezinárodní příslušnost a rozhodné právo pro určení rodičovství v přeshraničních situacích. Soudní rozhodnutí a veřejné listiny určující rodičovství se závaznými právními účinky vydané v jednom členském státě by měly být uznávány v jiném členském státě, aniž by byl vyžadován zvláštní postup, včetně aktualizace záznamů o osobním stavu dítěte. Tím není dotčena možnost, že zúčastněná strana může zahájit soudní řízení s cílem získat rozhodnutí, kterým se konstatuje, že neexistují důvody pro odepření uznání rodičovství, nebo řízení o neuznání rodičovství.

Strana, která se chce odvolat na soudní rozhodnutí nebo veřejnou listinu určující rodičovství se závaznými právními účinky v jiném členském státě, by měla předložit kopii soudního rozhodnutí nebo veřejné listiny a příslušné potvrzení. Cílem potvrzení je usnadnit čitelnost dokumentů, které doprovázejí, a tím i jejich uznání. Pokud jde o veřejné listiny určující rodičovství se závaznými právními účinky, slouží potvrzení rovněž k prokázání toho, že členský stát, jehož orgán veřejnou listinu vydal, byl k určení rodičovství na základě návrhu příslušný.

Orgány členského státu, v němž se rodičovství uplatňuje, nejsou oprávněny vyžadovat předložení potvrzení přiloženého k soudnímu rozhodnutí nebo veřejné listině určující rodičovství se závaznými právními účinky nebo k evropskému osvědčení o rodičovství, pokud se rodičovství uplatňuje pro účely práv vyplývajících z práva Unie, včetně práva na volný pohyb. To by však nemělo bránit tomu, aby se osoba rozhodla předložit v takových případech také příslušné potvrzení nebo evropské osvědčení o rodičovství.

Podle návrhu je seznam důvodů pro odepření uznání rodičovství vyčerpávající, což je v souladu s jeho základním cílem usnadnit uznávání rodičovství. Při posuzování případného odepření uznání rodičovství z důvodu veřejného pořádku musí orgány členského státu zohlednit zájmy dítěte, zejména ochranu práv dítěte, včetně zachování skutečných rodinných vazeb mezi dítětem a rodiči. Důvod pro odepření uznání na základě veřejného pořádku (*ordre public*) má být použit výjimečně a s ohledem na okolnosti každého konkrétního případu, tj. nikoliv abstraktně pro zrušení uznání rodičovství dítěte, pokud se jedná například o rodiče stejného pohlaví. V daném případě by takové uznání muselo být zjevně neslučitelné s veřejným pořádkem členského státu, v němž se o uznání žádá, protože například při početí, narození nebo osvojení dítěte nebo při určení rodičovství dítěte byla porušena základní práva osoby. Soudy nebo jiné příslušné orgány by neměly mít možnost odepřít uznání soudní rozhodnutí nebo veřejnou listinu vydanou v jiném členském státě, pokud by to bylo v rozporu s Listinou, a zejména s jejím článkem 21, který zakazuje diskriminaci, včetně diskriminace dětí. Orgány členských států tedy nemohly z důvodů veřejného pořádku odepřít uznání soudní rozhodnutí nebo veřejnou listinu, kterými se určuje rodičovství prostřednictvím osvojení mužem samoživitelem nebo rodičovství dvou rodičů ve stejnopohlavním páru pouze z toho důvodu, že rodiče jsou stejného pohlaví.

Návrh nebude mít dopad na omezení vyplývající z judikatury Soudního dvora týkající se použití veřejného pořádku k odepření uznání rodičovství v případech, kdy jsou členské státy podle práva Unie o volném pohybu povinny uznat doklad o určení vztahu mezi rodičem a dítětem vydaný orgány jiného členského státu pro účely výkonu práv vyplývajících z práva Unie. Zejména nelze odepřít uznání vztahu mezi rodičem a dítětem pro účely výkonu práv, která dítěti vyplývají z práva Unie, s odvoláním na veřejný pořádek z důvodu, že rodiče jsou stejného pohlaví.

Kapitola V – Veřejné listiny bez závazných právních účinků

Návrh rovněž umožňuje přijímat veřejné listiny, jimiž se neurčuje rodičovství se závaznými právními účinky v členském státě původu, ale které mají v tomto členském státě důkazní účinky. Důkazní účinky se mohou týkat předchozího určení rodičovství jinými prostředky nebo jiných skutečností. V závislosti na vnitrostátním právu může být takovou veřejnou listinou například rodný list, osvědčení o rodičovství, výpis o narození z evidence obyvatel nebo notářský či správní dokument zaznamenávající uznání otcovství nebo souhlas matky či dítěte s určením rodičovství.

Takové veřejné listiny by v jiném členském státě měly mít stejné nebo co nejvíce srovnatelné důkazní účinky jako v členském státě původu. Osoba, která chce takovou veřejnou listinu použít v jiném členském státě, může požádat orgán, který veřejnou listinu v členském státě původu formálně vyhotovil nebo zapsal, o vydání potvrzení popisujícího důkazní účinky této listiny.

Přijetí veřejných listin bez závazných právních účinků, ale s důkazními účinky, může být odepřeno pouze z důvodů veřejného pořádku (*ordre public*) se stejnými omezeními, která se vztahují na tento důvod odepření, pokud jde o soudní rozhodnutí a veřejné listiny se závaznými právními účinky, včetně souladu s Listinou.

Kapitola VI – Evropské osvědčení o rodičovství

Návrh stanoví vytvoření nepovinného evropského osvědčení o rodičovství (dále jen „osvědčení“). Toto jednotné osvědčení je určeno zejména k usnadnění uznávání rodičovství v rámci Unie, neboť by bylo vydáváno „pro použití v jiném členském státě“. Osvědčení musí být vydáno v členském státě, v němž bylo rodičovství určeno v souladu s platným právem a jehož soudy byly podle návrhu příslušné. Po vydání lze osvědčení používat i v členském státě, v němž bylo vydáno.

Osvědčení je nepovinné, neboť orgány členského státu by byly povinny jej vydat pouze v případě, že o něj dítě nebo zákonný zástupce požádá. Osoby oprávněné požádat o osvědčení by proto neměly povinnost tak učinit a mohly by při žádosti o uznání rodičovství v jiném členském státě předložit jiné dokumenty, například soudní rozhodnutí nebo veřejnou listinu opatřenou příslušným potvrzením. Žádný orgán ani osoba, kterému či které byla předložena kopie osvědčení vydaná v jiném členském státě, by však neměla mít právo požadovat, aby namísto osvědčení bylo předloženo soudní rozhodnutí nebo veřejná listina.

Vnitrostátní rodný list nebo osvědčení o rodičovství jsou obvykle veřejnými listinami, které mají důkazní účinky rodičovství. Vnitrostátní osvědčení jsou v každém členském státě vydávána jiným postupem, v jiném formátu a v jiném jazyce a mají jiný obsah a účinky v závislosti na členském státě, v němž byla vydána. Podle návrhu mohou být v oběhu spolu s nepovinným potvrzením popisujícím jejich důkazní účinky a jejich důkazní účinky musí být uznány, pokud nejsou v rozporu s veřejným pořádkem členského státu, v němž jsou předloženy.

Naproti tomu osvědčení se vydává vždy stejným postupem, jak je stanoveno v návrhu, na jednotném standardním formuláři (obsaženém v příloze V návrhu) a se stejným obsahem a účinky v celé Unii, jak je stanoveno v návrhu. Předpokládá se, že osvědčení přesně prokazuje prvky stanovené podle rozhodného práva určeného návrhem, a není třeba jej převádět do vnitrostátního dokumentu, aby mohlo být zaznamenáno v příslušné evidenci členského státu.

Vzhledem k tomu, že formulář osvědčení by byl k dispozici ve všech jazycích Unie, výrazně by se snížila potřeba překladů.

Vzhledem ke stabilitě rodičovského postavení ve většině případů by platnost osvědčení a jeho kopií nebyla časově omezena, aniž by byla dotčena možnost osvědčení podle potřeby opravit, změnit, pozastavit nebo zrušit.

Kapitola VII – Akty v přenesené pravomoci

V případě potřeby změnit standardní formuláře potvrzení přiložených k soudnímu rozhodnutí nebo veřejné listině nebo k evropskému osvědčení o rodičovství, které jsou přílohou tohoto návrhu, by Komise měla pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci po provedení požadovaných konzultací s odborníky z členských států.

Kapitola VIII – Digitalizace

Tato kapitola obsahuje ustanovení týkající se elektronické komunikace mezi fyzickými osobami (nebo jejich zákonnými zástupci) a soudy členských států nebo jinými příslušnými orgány prostřednictvím decentralizovaného informačního systému a evropského elektronického přístupového místa zřízeného na portálu evropské e-justice. Soudy členských států nebo jiné příslušné orgány by mohly komunikovat s fyzickou osobou prostřednictvím evropského elektronického přístupového místa, pokud fyzická osoba předem udělila výslovný souhlas s použitím tohoto komunikačního prostředku.

Kapitola IX – Obecná a závěrečná ustanovení

Tato kapitola obsahuje zejména ustanovení o vztahu návrhu ke stávajícím mezinárodním úmluvám, ustanovení o ochraně údajů a přechodná ustanovení o používání soudních rozhodnutí a veřejných listin vydaných před datem použitelnosti nařízení.

Návrh

NAŘÍZENÍ RADY**o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání rozhodnutí a přijímání veřejných listin ve věcech rodičovství a o vytvoření evropského osvědčení o rodičovství**

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 81 odst. 3 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

po postoupení návrhu legislativního aktu vnitrostátním parlamentům,

s ohledem na stanovisko Evropského parlamentu,

v souladu se zvláštním legislativním postupem,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Unie si stanovila za cíl v plném souladu se základními právy vytvořit, zachovávat a rozvíjet prostor svobody, bezpečnosti a práva, ve kterém je zajištěn volný pohyb osob a přístup ke spravedlnosti. Za účelem postupného vytvoření takového prostoru má Unie přijmout opatření, jejichž cílem je zajistit vzájemné uznávání rozsudků a rozhodnutí v mimosoudních věcech v občanských věcech mezi členskými státy a slučitelnost kolizních norem použitelných v členských státech a příslušnosti v občanských věcech.
- (2) Toto nařízení upravuje uznávání rodičovství dítěte, které bylo určeno v některém členském státě, v jiném členském státě. Jeho cílem je ochrana základních práv a dalších práv dětí ve věcech týkajících se jejich rodičovství v přeshraničních situacích, včetně jejich práva na totožnost¹, na zákaz diskriminace² a na soukromý a rodinný život³, přičemž nejvlastnější zájem dítěte musí být prvořadým hlediskem⁴. Cílem tohoto nařízení je rovněž zajistit právní jistotu a předvídatelnost a snížit náklady na soudní spory a zátěž rodin, vnitrostátních soudů a dalších příslušných orgánů v souvislosti s řízením o uznání rodičovství v jiném členském státě. K dosažení těchto cílů by toto nařízení mělo vyžadovat, aby členské státy uznávaly pro všechny účely rodičovství dítěte, které bylo určeno v jiném členském státě.
- (3) Podle článků 21, 45, 49 a 56 Smlouvy o fungování Evropské Unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“) má každý občan Unie právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států. Zahrnují právo občanů Unie nebýt vystaven žádným

¹ Článek 8 Úmluvy OSN o právech dítěte.

² Článek 2 Úmluvy OSN o právech dítěte, článek 21 Listiny základních práv Evropské unie.

³ Článek 9 Úmluvy OSN o právech dítěte, články 7 a 24 Listiny základních práv Evropské unie.

⁴ Článek 3 Úmluvy OSN o právech dítěte, článek 24 Listiny základních práv Evropské unie.

překážkám a právo na rovné zacházení se státními příslušníky při výkonu volného pohybu, a to i pokud jde o určité sociální výhody, definované jako jakákoli výhoda, která by mohla usnadnit mobilitu⁵. Toto právo se vztahuje rovněž na rodinné příslušníky občanů Unie definované směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES⁶, a to v otázkách týkajících se stipendií, přijetí ke vzdělávání, snížení nákladů na veřejnou dopravu pro početné rodiny, sníženého studentského jízdného ve veřejné dopravě a sníženého vstupného do muzeí⁷. Ochrana poskytovaná ustanoveními Smlouvy o volném pohybu zahrnuje rovněž právo na uznání jména, které bylo v členském státě právoplatně přiděleno, v jiných členských státech⁸.

- (4) Soudní dvůr Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“) rozhodl, že členský stát je povinen uznat vztah mezi rodičem a dítětem, aby dítě mohlo s každým z rodičů bez překážek vykonávat právo volně se pohybovat a pobývat na území členských států zaručené v čl. 21 odst. 1 Smlouvy o fungování EU a vykonávat všechna práva, která dítěti vyplývají z unijního práva⁹. Judikatura Soudního dvora však členským státům neukládá, aby uznaly vztah mezi rodičem a dítětem a osobami uvedenými v rodném listě vystaveném orgány jiného členského státu jako rodiče dítěte pro jiné účely, než je výkon práv, která dítěti vyplývají z unijního práva.
- (5) Podle Smluv mají členské státy pravomoc přijímat hmotněprávní předpisy v oblasti rodinného práva, jako jsou pravidla pro definici rodiny a pravidla pro určení rodičovství dítěte. Podle čl. 81 odst. 3 Smlouvy o fungování EU však může Unie přijímat opatření týkající se rodinného práva s mezinárodním prvkem, zejména pravidla o mezinárodní příslušnosti, rozhodném právu a uznávání rodičovství.
- (6) V souladu s pravomocí Unie přijímat opatření v oblasti rodinného práva s přeshraničními dopady Evropská rada ve svém Stockholmském programu – otevřená a bezpečná Evropa, která slouží svým občanům a chrání je¹⁰, z roku 2010 vyzvala Komisi, aby posoudila obtíže, které se vyskytují v souvislosti s doklady osvědčujícími osobní stav a s přístupem k rejstříkům těchto dokladů, a aby na základě svých zjištění předložila vhodné návrhy a zvážila, zda by bylo vhodné alespoň v některých oblastech zavést vzájemné uznávání účinků dokladů osvědčujících osobní stav. Akční plán Komise k provádění Stockholmského programu¹¹ předpokládal legislativní návrh na

⁵ Rozsudky Soudního dvora ze dne 31. května 1979, *Even*, C-207/78, ECLI:EU:C:1979:144 a ze dne 8. června 1999, *Meeusen*, C-337/97, EU:ECLI:C:1999:284.

⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. L 158, 30.4.2004).

⁷ Například rozsudky Soudního dvora ze dne 3. července 1974, *Casagrande v. Landeshauptstadt München*, C-9/74, ECLI:EU:C:1974:74; ze dne 27. září 1988, *Matteucci*, C-235/87, ECLI:EU:C:1988:460; ze dne 30. září 1975, *Cristini v. S.N.C.F.*, C-32/75, ECLI:EU:C:1975:120, a ze dne 4. října 2012, *Komise v. Rakousko*, C-75/11, ECLI:EU:C:2012:605.

⁸ Například rozsudky Soudního dvora ze dne 2. října 2003, *Carlos García Avello proti Belgickému státu*, C-148/02, ECLI:EU:C:2003:539; ze dne 14. října 2008, *Grunkin a Paul*, C-353/06, ECLI:EU:C:2008:559; ze dne 8. června 2017, *Freitag*, C-541/15, ECLI:EU:C:2017:432.

⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. prosince 2021, *V.M.A. v. Stolichna obshtina*, C-490/20, ECLI:EU:C:2021:1008.

¹⁰ Úř. věst. C 115, 4.5.2010, s. 1.

¹¹ KOM(2010) 171 v konečném znění.

upuštění od úředního ověřování dokumentů mezi členskými státy a legislativní návrh na vzájemné uznávání účinků některých dokladů osvědčujících osobní stav, včetně narození, rodičovství a osvojení.

- (7) V roce 2010 Komise zveřejnila zelenou knihu s názvem „Méně správních úkonů pro občany: Podpora volného pohybu veřejných listin a uznávání účinků dokladů osvědčujících osobní stav“, kterou zahájila rozsáhlou konzultaci o otázkách týkajících se volného pohybu veřejných listin a uznávání účinků dokladů osvědčujících osobní stav. Mimo jiné zvažovala možnost zavedení evropského osvědčení o osobním stavu, které by usnadnilo přeshraniční uznávání osobního stavu v Unii. Záměrem konzultace bylo shromáždit příspěvky zúčastněných stran a široké veřejnosti s cílem vypracovat politiku Unie v těchto oblastech a relevantní legislativní návrhy. V roce 2016 přijal normotvůrce Unie nařízení (EU) 2016/1191 o podpoře volného pohybu občanů zjednodušením požadavků na předkládání některých veřejných listin v Evropské unii¹², včetně dokladů o narození, rodičovství a osvojení.
- (8) Ačkoli má Unie pravomoc přijímat opatření v oblasti rodinného práva s přeshraničními dopady, jako jsou pravidla o mezinárodní příslušnosti, rozhodném právu a uznávání rodičovství mezi členskými státy, dosud v těchto oblastech nepřijala žádná ustanovení týkající se rodičovství. Ustanovení členských států, které se v těchto oblastech v současné době uplatňují, se liší.
- (9) Na úrovni Unie se některými právy dětí v přeshraničních situacích zabývá řada nástrojů Unie, zejména nařízení Rady (ES) č. 4/2009¹³, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012¹⁴ a nařízení Rady (EU) 2019/1111¹⁵. Tato nařízení však neobsahují ustanovení o určení nebo uznání rodičovství. Ačkoli nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1191¹⁶ zahrnuje do své oblasti působnosti veřejné listiny týkající se narození, rodičovství a osvojení, zabývá se pravostí a jazykem těchto listin, a nikoli uznáváním jejich obsahu nebo účinků v jiném členském státě.
- (10) V důsledku neexistence ustanovení Unie týkajících se mezinárodní příslušnosti a rozhodného práva pro určení rodičovství v přeshraničních situacích a uznávání rodičovství mezi členskými státy se rodiny mohou setkat s obtížemi při uznávání rodičovství svých dětí pro všechny účely v rámci Unie, včetně případů, kdy se přestěhují do jiného členského státu nebo se vrátí do členského státu původu.

¹² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1191 ze dne 6. července 2016 o podpoře volného pohybu občanů zjednodušením požadavků na předkládání některých veřejných listin v Evropské unii a o změně nařízení (EU) č. 1024/2012 (Úř. věst. L 200, 26.7.2016, s. 1).

¹³ Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností (Úř. věst. L 7, 10.1.2009, s. 1).

¹⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (Úř. věst. L 201, 27.7.2012, s. 107).

¹⁵ Nařízení Rady (EU) 2019/1111 ze dne 25. června 2019 o příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské odpovědnosti a o mezinárodních únosech dětí (Úř. věst. L 178, 2.7.2019, s. 1).

¹⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1191 ze dne 6. července 2016 o podpoře volného pohybu občanů zjednodušením požadavků na předkládání některých veřejných listin v Evropské unii a o změně nařízení (EU) č. 1024/2012 (Úř. věst. L 200, 26.7.2016, s. 1).

- (11) Děti odvozuji z rodičovství řadu práv, včetně práva na totožnost, jméno, státní příslušnost (pokud se řídí pravidlem *ius sanguinis*), práva na péči rodičů a styk s nimi, práva na výživné, dědická práva a práva na zákonné zastoupení svými rodiči. Neuznání rodičovství určeného v jednom členském státě v jiném členském státě může mít závažné nepříznivé důsledky pro základní práva dětí a pro práva, která jim vyplývají z vnitrostátního práva. To může přimět rodiny k zahájení soudního řízení o uznání rodičovství jejich dítěte v jiném členském státě, ačkoli tato řízení mají nejistý výsledek a jsou spojena se značnými časovými nároky a náklady jak pro rodiny, tak pro soudní systémy členských států. V konečném důsledku mohou být rodiny odrazovány od výkonu svého práva na volný pohyb z obavy, že rodičovství jejich dítěte nebude v jiném členském státě uznáno pro účely práv vyplývajících z vnitrostátního práva.
- (12) V roce 2020 Komise oznámila opatření¹⁷, která mají zajistit, aby rodičovství určené v jednom členském státě bylo uznáváno ve všech ostatních členských státech. Tato iniciativa byla součástí Strategie EU pro rovnost LGBTIQ osob z roku 2020¹⁸ a Strategie EU pro práva dítěte z roku 2021¹⁹ jako klíčové opatření na podporu rovnosti a práv dětí. Evropský parlament uvítal iniciativu Komise ve svém usnesení z roku 2021 o právech osob LGBTIQ v EU²⁰ a v usnesení z roku 2022 o ochraně práv dítěte v řízeních občanského, správního a rodinného práva²¹.
- (13) Tímto nařízením by neměla být dotčena práva, která dítěti vyplývají z unijního práva, zejména práva, která dítěti náleží podle unijního práva v oblasti volném pohybu, včetně směrnice 2004/38/ES. Členské státy musí například již dnes uznat vztah mezi rodičem a dítětem, aby umožnily dětem vykonávat s každým z obou rodičů právo volně se pohybovat a pobývat na území členských států bez překážek a vykonávat všechna práva, která dítěti vyplývají z unijního práva. Toto nařízení nestanoví žádné další podmínky nebo požadavky pro výkon těchto práv.
- (14) Podle článku 21 Smlouvy o fungování EU a souvisejících sekundárních právních předpisů, jak je vykládá Soudní dvůr, nemůže respektování národní identity členského státu podle čl. 4 odst. 2 Smlouvy o Evropské Unii (dále jen „Smlouva o EU“) a veřejného pořádku členského státu sloužit jako odůvodnění pro odepření uznání rodičovského vztahu mezi dítětem a jeho rodiči stejného pohlaví pro účely výkonu práv, která dítěti vyplývají z unijního práva. Pro účely výkonu těchto práv lze kromě toho prokázat rodičovství jakýmkoli způsobem²². Členský stát proto není oprávněn požadovat, aby určitá osoba předložila buď potvrzení stanovené v tomto nařízení, které je přiloženo k soudnímu rozhodnutí nebo veřejné listině o rodičovství, nebo evropské osvědčení o rodičovství vytvořené tímto nařízením, pokud se tato osoba v

¹⁷ Projev předsedkyně Komise von der Leyenové o stavu Unie na plenárním zasedání Evropského parlamentu, 20. září 2020.

¹⁸ Unie rovnosti: Strategie pro rovnost LGBTIQ osob na období 2020–2025, COM(2020) 698 final.

¹⁹ Strategie EU pro práva dítěte, COM(2021) 142 final.

²⁰ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 14. září 2021 o právech osob LGBTIQ v EU (2021/2679(RSP)).

²¹ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 5. dubna 2022 o ochraně práv dítěte v řízeních občanského, správního a rodinného práva (2021/2060(INI)).

²² Rozsudky Soudního dvora ze dne 25. července 2002, C-459/99, MRAX, ECLI:EU:C:2002:461, body 61 a 62, a ze dne 17. února 2005, C-215/03, Oulane, ECLI:EU:C:2005:95, body 23 až 26.

souvislosti s výkonem práva na volný pohyb dovolává práv, která dítěti vyplývají z unijního práva. To by však nemělo bránit tomu, aby se osoba rozhodla předložit v takových případech také příslušné potvrzení nebo evropské osvědčení o rodičovství, které je stanoveno tímto nařízením. Aby byli občané Unie a jejich rodinní příslušníci informováni o tom, že práva, která dítěti vyplývají z unijního práva, nejsou tímto nařízením dotčena, měly by formuláře potvrzení a evropského osvědčení o rodičovství, které jsou přílohou tohoto nařízení, obsahovat prohlášení, v němž se uvádí, že příslušným potvrzením nebo evropským osvědčením o rodičovství nejsou dotčena práva, která dítěti vyplývají z unijního práva, zejména práva, která dítěti podle unijního práva náleží v oblasti volného pohybu, a že pro výkon těchto práv lze důkaz o vztahu mezi rodičem a dítětem předložit jakýmkoli způsobem.

- (15) Tímto nařízením by nemělo být dotčeno nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1191²³, pokud jde o veřejné listiny týkající se narození, rodičovství a osvojení, zejména pokud jde o předkládání ověřených kopií občany a používání systému pro výměnu informací o vnitřním trhu (dále jen „systém IMI“) orgány členských států, pokud mají důvodné pochybnosti o pravosti jim předložené veřejné listiny týkající se narození, rodičovství nebo osvojení nebo její ověřené kopie.
- (16) Článek 2 Úmluvy Organizace spojených národů o právech dítěte ze dne 20. listopadu 1989 (dále jen „Úmluva OSN o právech dítěte“) vyžaduje, aby smluvní státy respektovaly a zabezpečovaly práva dětí bez jakékoli diskriminace a aby přijaly veškerá vhodná opatření k zajištění ochrany dítěte před všemi formami diskriminace nebo trestání, které vyplývají z poměrů jeho rodičů. Podle článku 3 uvedené úmluvy musí být při všech činnostech, mimo jiné soudů a správních orgánů, předním hlediskem zájem dítěte.
- (17) Veškeré odkazy na „nejlepší zájem dítěte“ v tomto nařízení by se měly vztahovat na děti ve smyslu článku 1 Úmluvy OSN o právech dítěte, totiž na děti mladší 18 let, pokud podle práva rozhodného pro dítě není zletilosti dosaženo dříve. Veškeré odkazy na „nejlepší zájem dítěte“ v tomto nařízení je třeba vykládat ve světle článku 24 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) a článku 3 a 12 Úmluvy OSN o právech dítěte provedené vnitrostátním právem. Veškeré odkazy na „zájmy dítěte“ v tomto nařízení by měly být chápány jako odkazy na nejlepší zájmy dítěte a na zájmy dětí bez ohledu na jejich věk.
- (18) Článek 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ze dne 4. listopadu 1950 (dále jen „Evropská úmluva o lidských právech“) stanoví právo na respektování soukromého a rodinného života, zatímco článek 1 protokolu č. 12 k uvedené Úmluvě stanoví, že výkon jakéhokoli práva stanoveného zákonem musí být zajištěn bez diskriminace z jakéhokoli důvodu, včetně narození. Evropský soud pro lidská práva vyložil článek 8 Úmluvy tak, že vyžaduje, aby všechny státy v rámci své příslušnosti uznaly právní vztah mezi rodičem a dítětem určený v zahraničí mezi dítětem narozeným z náhradního mateřství a biologickým zamýšleným rodičem a aby zajistily

²³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1191 ze dne 6. července 2016 o podpoře volného pohybu občanů zjednodušením požadavků na předkládání některých veřejných listin v Evropské unii a o změně nařízení (EU) č. 1024/2012 (Úř. věst. L 200, 26.7.2016, s. 1).

mechanismus pro právní uznání vztahu mezi rodičem a dítětem s nebiologickým zamýšleným rodičem (například prostřednictvím osvojení dítěte)²⁴.

- (19) Soudní dvůr potvrdil, že základní charakteristické rysy unijního práva vedly ke vzniku strukturované sítě zásad, pravidel a vzájemně provázaných právních vztahů, které spojují Unii a její členské státy a členské státy navzájem. Tato právní struktura vychází ze základního předpokladu, že každý členský stát sdílí se všemi ostatními členskými státy soubor společných hodnot, na nichž je Unie založena, jak je uvedeno v článku 2 Smlouvy o EU, a uznává, že s ním ostatní členské státy tyto hodnoty sdílejí. Z tohoto předpokladu vyplývá a je jím odůvodněna existence vzájemné důvěry mezi členskými státy, že tyto hodnoty budou uznávány.
- (20) Podle článku 2 Smlouvy o EU patří mezi hodnoty, na nichž je Unie založena a které jsou společné členským státům, rovnost a zákaz diskriminace. Článek 21 Listiny zakazuje diskriminaci mimo jiné na základě narození. Článek 3 Smlouvy o EU a článek 24 Listiny stanoví ochranu práv dítěte a článek 7 Listiny stanoví právo každého na respektování soukromého a rodinného života.
- (21) V souladu s ustanoveními mezinárodních úmluv a práva Unie by toto nařízení mělo zajistit, aby děti požívaly svých práv a zachovaly si své právní postavení v přeshraničních situacích bez diskriminace. Za tímto účelem a s ohledem na judikaturu Soudního dvora, včetně judikatury týkající se vzájemné důvěry mezi členskými státy, a Evropského soudu pro lidská práva by se toto nařízení mělo vztahovat na uznávání rodičovství v členském státě, které bylo určeno v jiném členském státě, bez ohledu na to, jak bylo dítě počato nebo narozeno, a bez ohledu na typ rodiny dítěte, včetně vnitrostátního osvojení. S výhradou použití pravidel tohoto nařízení o rozhodném právu by se tudíž toto nařízení mělo vztahovat na uznávání rodičovství v členském státě, pokud bylo v jiném členském státě určeno rodičovství dítěte ve vztahu k rodičům stejného pohlaví. Toto nařízení by se mělo rovněž vztahovat na uznávání rodičovství dítěte osvojeného na vnitrostátní úrovni v určitém členském státě podle pravidel upravujících vnitrostátní osvojení v tomto členském státě, v jiném členském státě.
- (22) K dosažení cílů tohoto nařízení je nezbytné a vhodné, aby toto nařízení spojilo společná pravidla týkající se příslušnosti, rozhodného práva, uznávání nebo případně přijímání soudních rozhodnutí a veřejných listin o rodičovství, jakož i pravidla pro vytvoření evropského osvědčení o rodičovství v právním nástroji Unie, který je závazný a přímo použitelný.
- (23) Toto nařízení se vztahuje na „občanskoprávní věci“, což zahrnuje občanskoprávní soudní řízení a výsledná rozhodnutí o rodičovství a veřejné listiny o rodičovství. Pojem „občanské věci“ by měl být vykládán autonomně v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora. Měl by být považován za samostatný pojem, který je nutno vykládat s odkazem jednak na cíle a systém tohoto nařízení, jednak na obecné zásady vyvozené ze všech vnitrostátních právních řádů. Pojem „občanské věci“ by tedy měl být vykládán tak, že může zahrnovat i opatření, která mají z pohledu práva členského státu veřejnoprávní povahu.

²⁴ Například *Mennesson v. Francie* (stížnost č. 65192/11, Rada Evropy: Evropský soud pro lidská práva, 26. června 2014) a poradní stanovisko P16-2018-001 (žádost č. P16-2018-001, Rada Evropy: Evropský soud pro lidská práva, 10. dubna 2019).

- (24) Pro účely tohoto nařízení může být rodičovství, známé též jako filiace, biologické, genetické, adoptivní nebo ze zákona. Pro účely tohoto nařízení by se rodičovstvím měl rozumět také právně zakotvený vztah mezi rodičem a dítětem, a měl by zahrnovat právní postavení dítěte určitého rodiče nebo rodičů. Toto nařízení by se mělo vztahovat na rodičovství určené v členském státě v případě nezletilých i dospělých osob, včetně zemřelého a nenarozeného dítěte, ať už jde o rodiče samozivitele, nesezdaný pár, manželský pár nebo pár, jenž má podle práva, které je vůči němu rozhodné, srovnatelné účinky jako registrované partnerství. Toto nařízení by se mělo použít bez ohledu na státní příslušnost dítěte, jehož rodičovství má být určeno, a bez ohledu na státní příslušnost rodičů dítěte. Pojem „rodič“ by v tomto nařízení měl být v příslušných případech chápán jako odkaz na zákonného rodiče, zamýšleného rodiče, osobu, která o sobě tvrdí, že je rodičem, nebo osobu, vůči níž dítě uplatňuje nárok na rodičovství.
- (25) Toto nařízení by se nemělo vztahovat na určení rodičovství v členském státě ve vnitrostátní situaci bez přeshraničních prvků. Toto nařízení by proto nemělo obsahovat ustanovení o příslušnosti nebo rozhodném právu pro určení rodičovství ve vnitrostátních případech, jako je rodičovství dítěte po vnitrostátním osvojení v členském státě. V zájmu ochrany práv dětí bez diskriminace v přeshraničních situacích, jak je stanoveno v Listině, by se však v souladu se zásadou vzájemné důvěry mezi členskými státy, jak potvrdil Soudní dvůr, měla ustanovení tohoto nařízení o uznávání, případně přijímání soudních rozhodnutí a veřejných listin o rodičovství vztahovat rovněž na uznávání rodičovství určeného v členském státě ve vnitrostátních situacích, jako je rodičovství určené v členském státě v návaznosti na vnitrostátní osvojení v tomto členském státě. Ustanovení tohoto nařízení týkající se příslušného potvrzení a evropského osvědčení o rodičovství by se proto měla použít i na rodičovství určené v členském státě ve vnitrostátních situacích, například v návaznosti na vnitrostátní osvojení v členském státě.
- (26) Pro účely tohoto nařízení se vnitrostátním osvojením v členském státě rozumí takové osvojení, kdy dítě a osvojitel nebo osvojitelé mají obvyklý pobyt ve stejném členském státě a kdy osvojením vzniká trvalý vztah mezi rodičem a dítětem. S cílem zohlednit různé právní tradice členských států by se toto nařízení mělo vztahovat na vnitrostátní osvojení v členském státě, kdy osvojení vede k ukončení právního vztahu mezi dítětem a původní rodinou (úplné osvojení), jakož i na vnitrostátní osvojení v členském státě, které nevede k ukončení právního vztahu mezi dítětem a původní rodinou (prosté osvojení).
- (27) Mezinárodní osvojení, kdy dítě a osvojitel nebo osvojitelé mají obvyklý pobyt v různých státech, se řídí Haagskou úmluvou o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení z roku 1993, jejímiž smluvními stranami jsou všechny členské státy. Toto nařízení by se nemělo vztahovat na mezinárodní osvojení bez ohledu na to, zda se týká dvou členských států nebo členského státu a třetího státu, a bez ohledu na to, zda se na mezinárodní osvojení vztahuje Haagská úmluva.
- (28) Zatímco určení a uznání rodičovství v souladu s tímto nařízením je relevantní pro jiné oblasti občanského práva, oblast působnosti tohoto nařízení by měla být omezena na příslušnost, rozhodné právo, uznávání rozhodnutí a přijímání veřejných listin týkajících se rodičovství. Za účelem jednoznačnosti by z oblasti působnosti tohoto nařízení měly být výslovně vyloučeny oblasti občanského práva, jež by bylo možné považovat za oblasti související s rodičovstvím.

- (29) Zejména by se pravidla o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání rozhodnutí a přijímání veřejných listin stanovená v tomto nařízení neměla vztahovat na právo na výživné, které upravuje nařízení Rady (ES) č. 4/2009²⁵; dědická práva upravená nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012²⁶ nebo na věci rodičovské odpovědnosti, které upravuje nařízení Rady (EU) 2019/1111²⁷. Jelikož však otázka rodičovství dítěte musí být vyřešena jako předběžná otázka před řešením otázek rodičovské odpovědnosti, výživného nebo dědictví ve vztahu k dítěti, mělo by toto nařízení usnadnit uplatňování výše uvedených nástrojů Unie v oblasti rodinného práva a dědictví.
- (30) Toto nařízení by se nemělo vztahovat na předběžné otázky, jako je existence, platnost nebo uznání manželství nebo vztahu, který je podle rozhodného práva považován za vztah se srovnatelnými účinky, které by se měly nadále řídit vnitrostátním právem členských států, včetně jejich pravidel mezinárodního práva soukromého, a případně judikaturou Soudního dvora v oblasti volného pohybu.
- (31) Požadavky na zápis rodičovství do rejstříku by měly být z oblasti působnosti tohoto nařízení vyloučeny. Právo členského státu, v němž je rejstřík veden, by proto mělo stanovit, za jakých právních podmínek a jakým způsobem musí být zápis proveden a které orgány jsou odpovědné za kontrolu toho, zda jsou splněny všechny požadavky a zda jsou předloženy nebo vyhotovené dokumenty dostatečné nebo obsahují nezbytné informace. V zájmu zabránění zdvojování dokumentů by vnitrostátní orgány provádějící registraci měly přijímat dokumenty vyhotovené příslušnými orgány v jiném členském státě, jejichž oběh je tímto nařízením předpokládán. Zejména evropské osvědčení o rodičovství vydané podle tohoto nařízení by mělo představovat platný doklad pro zápis rodičovství do rejstříku členského státu. Vzhledem k tomu, že postup vydávání evropského osvědčení o rodičovství a jeho obsah a účinky by měly být ve všech členských státech jednotné, jak je stanoveno v tomto nařízení, a evropské osvědčení o rodičovství by mělo být vydáváno v souladu s pravidly o příslušnosti a rozhodném právu stanovenými v tomto nařízení, neměly by orgány podílející se na registraci vyžadovat, aby bylo evropské osvědčení o rodičovství nejprve převedeno do vnitrostátního dokladu o rodičovství. To by nemělo orgánům podílejícím se na registraci bránit v tom, aby potvrdily podmínky nezbytné k určení pravosti evropského osvědčení o rodičovství nebo aby požádaly osobu žádající o zápis o poskytnutí dalších informací, které jsou vyžadovány podle práva členského státu, v němž je rejstřík veden, pokud tyto informace již nejsou obsaženy v evropském osvědčení o rodičovství. Příslušný orgán může osobě žádající o registraci sdělit způsob, jak chybějící informace poskytnout. Účinky zápisu rodičovství do rejstříku (například v závislosti na vnitrostátním právu, zda je zápisem určeno rodičovství, nebo zda pouze dokládá již určené rodičovství) by měly být rovněž vyloučeny z oblasti působnosti tohoto nařízení a měly by být stanoveny právem členského státu, v němž je rejstřík veden.

²⁵ Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností (Úř. věst. L 7, 10.1.2009, s. 1).

²⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (Úř. věst. L 201, 27.7.2012, s. 107).

²⁷ Nařízení Rady (EU) 2019/1111 ze dne 25. června 2019 o příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské odpovědnosti a o mezinárodních únosech dětí (Úř. věst. L 178, 2.7.2019, s. 1).

- (32) Toto nařízení by se nemělo vztahovat na uznávání soudních rozhodnutí o rodičovství vydaných ve třetím státě nebo na uznávání či případně přijímání veřejných listin o rodičovství vyhotovených nebo zapsaných ve třetím státě. Uznávání nebo přijímání takových listin se nadále řídí vnitrostátním právem každého členského státu.
- (33) Určením rodičovství by se mělo rozumět právní určení právního vztahu mezi dítětem a každým z rodičů a mělo by zahrnovat určení rodičovství v návaznosti na žalobní návrh napadající již dříve určené rodičovství. Toto nařízení by se v příslušných případech mělo vztahovat i na zánik nebo ukončení rodičovství.
- (34) Bez ohledu na rozdíly ve vnitrostátních právních předpisech je rodičovství obvykle určeno ze zákona nebo aktem příslušného orgánu. Příklady určení rodičovství ze zákona zahrnují rodičovství narozením, pokud jde o osobu, která dítě porodila, a rodičovství na základě právní domněnky, pokud jde o manžela nebo registrovaného partnera osoby, která dítě porodila. Příkladem určení rodičovství aktem příslušného orgánu je určení rodičovství rozhodnutím soudu (například v řízení o osvojení nebo v řízení, v němž je rodičovství zpochybněno, nebo v řízení, v němž je rodičovství tvrzeno, například prokázáním stanovení rodičovství), notářským zápisem (například v řízení o osvojení nebo v případě dosud nenarozeného dítěte), správním rozhodnutím (například po uznání otcovství) nebo registrací. Rodičovství se obvykle zapisuje do evidence občanů, obyvatel nebo do osobní evidence. Důkazem rodičovství může být doklad o určení rodičovství (například soudní rozhodnutí, notářský zápis nebo správní rozhodnutí o určení rodičovství). Nejčastěji se však rodičovství prokazuje samotným zápisem rodičovství do rejstříku, výpisem z příslušného rejstříku nebo osvědčením obsahujícím údaje zapsané v příslušném rejstříku (např. rodný list nebo osvědčení o rodičovství).
- (35) Bezproblémové a správné fungování prostoru práva v Unii, který respektuje různé právní systémy a tradice členských států, je pro Unii zásadně důležité. Je tedy třeba dále zvyšovat vzájemnou důvěru v systémy soudnictví ostatních členských států.
- (36) Za účelem usnadnění uznávání soudních rozhodnutí a veřejných listin v otázkách rodičovství stanoví nařízení jednotná pravidla pro příslušnost, pokud jde o určení rodičovství s přeshraničním prvkem. Toto nařízení by mělo rovněž vyjasnit právo dětí mladších 18 let na to, aby jim byla poskytnuta možnost vyjádřit své názory v řízeních, která se jich týkají.
- (37) Toto nařízení by se nemělo dotknout otázky, které orgány v jednotlivých členských státech jsou příslušné jednat ve věcech rodičovství (například soudy, správní orgány, notáři, matriční úředníci nebo jiné orgány).
- (38) Toto nařízení by mělo respektovat jednotlivé systémy v členských státech, které upravují věci rodičovství. Pokud jde o „veřejné listiny“, členské státy často zmocňují orgány, jako jsou notáři, správní orgány nebo matriční úředníci, k vyhotovení veřejných listin určujících rodičovství se závaznými právními účinky v členském státě, v němž byly vyhotoveny nebo registrovány („veřejné listiny se závaznými právními účinky“), nebo k vyhotovení veřejných listin, které nemají závazné právní účinky v členském státě, v němž byly vyhotoveny nebo registrovány, ale mají v tomto členském státě důkazní účinky („veřejné listiny bez závazných právních účinků“). Pojem „zmocnění“ by v tomto nařízení měl být vykládán samostatně v souladu s definicí „veřejné listiny“ používanou horizontálně v jiných nástrojích Unie a s ohledem na cíle tohoto nařízení.

- (39) Pro zajištění nejlepšího zájmu dítěte by měla být příslušnost určována s ohledem na blízkost. Proto by měl být příslušný členský stát obvyklého pobytu dítěte, pokud je to možné. Aby se však usnadnil přístup dítěte ke spravedlnosti v členském státě, měla by být alternativní příslušnost přiznána rovněž členskému státu, jehož je dítě státním příslušníkem, členskému státu obvyklého pobytu odpůrce (například osoby, ve vztahu k níž dítě uplatňuje rodičovství), členskému státu obvyklého pobytu některého z rodičů, členskému státu, jehož je některý z rodičů státním příslušníkem, nebo členskému státu místa narození dítěte.
- (40) V souladu s judikaturou Soudního dvora se obvyklý pobyt dítěte určuje na základě všech okolností specifických pro každý jednotlivý případ. Kromě osobní přítomnosti dítěte na území některého členského státu je třeba zvolit další faktory, které mohou prokázat, že tato přítomnost není v žádném případě dočasná nebo přerušovaná a že odráží určitý stupeň integrace dítěte do sociálního a rodinného prostředí, které je místem, jež je v praxi středem života tohoto dítěte. Mezi tyto faktory patří délka, pravidelnost, podmínky a důvody pobytu dítěte na území dotyčného členského státu a státní příslušnost dítěte, přičemž příslušné faktory se liší podle věku dotyčného dítěte. Zahrnují rovněž místo a podmínky školní docházky dítěte a rodinné a sociální vztahy dítěte v členském státě. Záměr rodičů usadit se s dítětem v daném členském státě může být rovněž zohledněn, pokud je tento záměr projeven konkrétními kroky, jako je koupě nebo pronájem obydlí v daném členském státě. Naproti tomu státní příslušnost osoby, která dítě porodila, nebo její předchozí pobyt v členském státě soudu, u něhož byl podán návrh na zahájení řízení, nejsou relevantní, stejně jako skutečnost, že se dítě narodilo v tomto členském státě a má jeho státní příslušnost, není dostačující.
- (41) Pokud toto nařízení odkazuje na státní příslušnost jakožto na hraniční určovatel pro účely příslušnosti nebo rozhodného práva, je otázka toho, jak posuzovat dítě nebo rodiče s vícenásobnou státní příslušností, předběžnou otázkou, která nespadá do oblasti působnosti tohoto nařízení a měla by být přenechána vnitrostátnímu právu, včetně případných mezinárodních úmluv, při plném respektování obecných zásad Unie. Pro účely tohoto nařízení si dítě nebo rodič s vícenásobnou státní příslušností může zvolit soud nebo právo kteréhokoli členského státu, jehož státní příslušnost má v době podání návrhu na zahájení řízení u soudu nebo v okamžiku určení rodičovství.
- (42) Pokud nelze příslušnost určit na základě obecných kritérií alternativní příslušnosti, měly by být příslušné soudy členského státu, v němž se dítě nachází. Toto pravidlo o místě pobytu by zejména mělo umožnit soudům členského státu, aby uplatnily svou pravomoc ve vztahu k dětem se státní příslušností třetích zemí, včetně žadatelů o mezinárodní ochranu nebo osob, které tuto ochranu požívají, jako jsou děti a děti, které jsou uprchlíky, nebo děti mezinárodně přemístěné z důvodu nepokojů ve státě jejich obvyklého bydliště.
- (43) Není-li podle tohoto nařízení příslušný žádný soud některého členského státu, měla by být příslušnost v každém členském státě určena v souladu s právními předpisy tohoto členského státu, včetně mezinárodních nástrojů platných v tomto členském státě.
- (44) V zájmu napravení případů odepření spravedlnosti by toto nařízení mělo rovněž stanovit *forum necessitatis*, jež by soudu některého členského státu ve výjimečných případech umožnilo rozhodnout o rodičovství, které má úzkou vazbu ke třetímu státu. Takový výjimečný případ může nastat, jestliže se ukáže, že řízení v příslušném třetím státě není možné, například z důvodu občanské války, nebo pokud nelze od dítěte či jiné zúčastněné strany rozumně očekávat, že v tomto státě podá návrh na zahájení řízení nebo je povede. Příslušnost založená na *foru necessitatis* by však měla být

vykonávána pouze za předpokladu, že věc vykazuje dostatečnou vazbu na členský stát, u jehož soudu bylo zahájeno řízení.

- (45) Závisí-li v zájmu procesní ekonomie a efektivity výsledek řízení u soudu členského státu, který není příslušný podle tohoto nařízení, na rozhodnutí o předběžné otázce spadající do oblasti působnosti tohoto nařízení, nemělo by toto nařízení soudům uvedeného členského státu bránit o dané otázce rozhodnout. Je-li tedy předmětem řízení například spor o dědictví, v němž je třeba pro účely tohoto řízení určit rodičovský vztah mezi dítětem a zesnulou osobou, měl by mít členský stát příslušný pro spor o dědictví možnost rozhodnout tuto otázku pro probíhající řízení, bez ohledu na to, zda má příslušnost v otázkách rodičovství podle tohoto nařízení. Každé takové rozhodnutí by mělo být učiněno v souladu s rozhodným právem určeným tímto nařízením a mělo by mít účinky pouze v řízení, pro které bylo učiněno.
- (46) V zájmu hladkého fungování spravedlnosti by v různých členských státech neměla být vydávána vzájemně neslučitelná soudní rozhodnutí. Za tímto účelem by toto nařízení mělo stanovit obecná procesní pravidla podobná těm, jež jsou obsažena v jiných nástrojích Unie v oblasti justiční spolupráce v občanských věcech.
- (47) Jedním z těchto procesních pravidel je pravidlo litispendence, jež by se mělo uplatnit, pokud bude stejná věc týkající se rodičovství předložena různým soudům v různých členských státech. Toto pravidlo by mělo určit, který soud by měl věc týkající se rodičovství projednat.
- (48) Toto nařízení by mělo vymezit, co se rozumí okamžikem, kdy bylo pro účely tohoto nařízení zahájeno řízení. Vzhledem k tomu, že v členských státech existují dva různé systémy, jež buď vyžadují, aby byl návrh na zahájení řízení nejdříve doručen odpůrci, nebo aby byl nejdříve podán k soudu, mělo by být dostačující, aby byl učiněn tento první krok v rámci vnitrostátního práva, a to za předpokladu, že navrhovatel následně neopomněl přijmout opatření požadovaná v rámci vnitrostátního práva pro vykonání druhého kroku.
- (49) Řízení o určení rodičovství podle tohoto nařízení by mělo v souladu s judikaturou Soudního dvora poskytovat dětem mladším 18 let, na které se toto řízení vztahuje a které jsou schopny vytvářet si vlastní názor, jako základní zásadu skutečnou a účinnou příležitost své názory vyjádřit a při posuzování nejlepšího zájmu dítěte by měl být těmto názorům přikládán náležitý význam. Otázku určení, kdo dítě vyslechně a jakým způsobem bude vyslechnuto, by však toto nařízení mělo ponechat vnitrostátním právním předpisům a postupům členských států. Kromě toho, i když vyjádření zůstává právem dítěte, nemělo by představovat absolutní povinnost, nýbrž mělo by být posuzováno s přihlédnutím k nejlepším zájmům dítěte.
- (50) Toto nařízení by mělo zajistit právní jistotu a předvídatelnost tím, že stanoví společná pravidla pro rozhodné právo pro určení rodičovství v přeshraničních situacích. Cílem těchto společných pravidel je zabránit vzájemně si odporujícím rozhodnutím v závislosti na tom, který soud nebo jiný příslušný orgán členského státu rodičovství určuje, a zejména usnadnit přijímání veřejných listin, které nemají závazné právní účinky v členském státě původu, ale mají v tomto členském státě důkazní účinky.
- (51) Rozhodným právem pro určení rodičovství v přeshraničních situacích by zpravidla mělo být právo státu obvyklého pobytu osoby, která dítě porodila, v okamžiku porodu. Tento hraniční určovatel by měl zajistit, že rozhodné právo bude možné určit v naprosté většině případů, a to i v případě novorozence, jehož obvyklý pobyt může být obtížné určit. Okamžik narození by měl být vykládán striktně, s odkazem na

nejčastější situaci, kdy je rodičovství určeno při narození ze zákona a zapsáno do příslušného rejstříku během několika dnů po narození. Toto právo by se mělo vztahovat jak na situace, kdy má osoba, která dítě porodila, obvyklý pobyt ve státě narození (což by byla typická situace), tak na situace, kdy má osoba, která dítě porodila, obvyklý pobyt v jiném státě než ve státě narození (například když k porodu dojde během cestování). Právo státu obvyklého pobytu osoby, která dítě porodila, v okamžiku porodu by se mělo analogicky použít v případě, kdy je třeba určit rodičovství dítěte před jeho narozením. Aby bylo zajištěno, že rozhodné právo lze určit za všech okolností, mělo by se právo státu narození dítěte použít v ojedinělých případech, kdy nelze určit obvyklý pobyt osoby, která dítě porodila, v okamžiku porodu (například v případě uprchlice nebo mezinárodně přemístěné matky).

- (52) Výjimečně, pokud rozhodné právo zpravidla vede k určení rodičovství pouze jednoho z rodičů (například pouze genetického rodiče v případě stejnopohlavního páru), lze pro určení rodičovství druhého rodiče (například negenetického rodiče v případě stejnopohlavního páru) použít jedno ze dvou podpůrných práv, a to právo státu, jehož je jeden z rodičů státním příslušníkem, nebo právo státu narození dítěte. Vzhledem k tomu, že v těchto případech by rodičovství jednoho z rodičů i rodičovství druhého rodiče bylo určeno v souladu s jedním z právních předpisů určených tímto nařízením jako rozhodné, mělo by být rodičovství každého z rodičů, a to i v případě, že bylo určeno orgány různých členských států, uznáno ve všech ostatních členských státech podle pravidel tohoto nařízení, pokud bylo rodičovství každého z rodičů určeno orgány členského státu, jehož soudy jsou příslušné podle tohoto nařízení.
- (53) Jakékoli právo určené tímto nařízením jako rozhodné by se mělo použít, i když není právem členského státu.
- (54) V zájmu zajištění právní jistoty a kontinuity rodičovství by v případě, že rodičovství bylo v členském státě určeno v souladu s jedním z právních předpisů určených tímto nařízením jako rozhodné, neměla mít změna rozhodného práva v důsledku změny obvyklého pobytu osoby, která dítě porodila, nebo státní příslušnosti jednoho z rodičů vliv na již určené rodičovství.
- (55) Zúčastněná strana může učinit jednostranný úkon, který má mít právní účinky na rodičovství, které bylo nebo má být určeno, například uznání otcovství nebo udělení souhlasu manžela s použitím techniky asistované reprodukce. Takový úkon by měl být formálně platný, pokud splňuje formální požadavky práva určeného tímto nařízením jako rozhodné, nebo práva státu, v němž má osoba, která tento úkon činí, obvyklý pobyt, nebo práva státu, v němž byl úkon učiněn.
- (56) Úvahy o veřejném zájmu by měly soudům a jiným příslušným orgánům, které v členských státech určují rodičovství, umožnit, aby za výjimečných okolností nepřihlížely k některým ustanovením cizího práva, pokud by v daném případě bylo použití těchto ustanovení zjevně neslučitelné s veřejným pořádkem (*ordre public*) dotyčného členského státu. Soudy nebo jiné příslušné orgány by však neměly mít možnost uplatnit výjimku veřejného pořádku s cílem vyloučit použití práva jiného státu, pokud by to bylo v rozporu s Listinou, a zejména s jejím článkem 21, který zakazuje diskriminaci.
- (57) Vzhledem k tomu, že existují státy, v nichž mohou vedle sebe existovat dva nebo více právních systémů nebo souborů pravidel týkajících se záležitostí upravených tímto nařízením, měl by se prostřednictvím ustanovení upravit rozsah použití tohoto nařízení v různých územních jednotkách těchto států.

- (58) Toto nařízení by mělo stanovit uznávání soudních rozhodnutí a veřejných listin určujících rodičovství se závaznými právními účinky vydaných v jiném členském státě.
- (59) V závislosti na vnitrostátním právu může být veřejnou listinou určující rodičovství se závaznými právními účinky v členském státě původu například notářský zápis o osvojení nebo správní rozhodnutí o určení rodičovství po uznání otcovství. Toto nařízení by mělo rovněž stanovit přijímání veřejných listin, které nemají závazné právní účinky v členském státě původu, ale mají v tomto členském státě důkazní účinky. V závislosti na vnitrostátním právu může být takovou veřejnou listinou například rodný list nebo osvědčení o rodičovství, které dokládá rodičovství určené v členském státě původu (ať už bylo rodičovství určeno ze zákona, nebo na základě aktu příslušného orgánu, jako je soudní rozhodnutí, notářský zápis, správní rozhodnutí nebo zápis).
- (60) Vzájemná důvěra ve výkon spravedlnosti v Unii odůvodňuje zásadu, že soudní rozhodnutí o určení rodičovství v členském státě by měla být uznávána ve všech členských státech bez nutnosti jakéhokoli řízení o uznání. Konkrétně v situaci, kdy je jim předloženo soudní rozhodnutí o určení rodičovství vydané v jiném členském státě, které již nelze napadnout v členském státě původu, by příslušné orgány dožádaného členského státu měly ze zákona rozhodnutí uznat, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení, a aktualizovat v souladu s tím své záznamy osvědčující rodičovství v příslušné evidenci.
- (61) Mělo by být ponecháno na vnitrostátním právu, zda důvody pro odepření může vznést některá ze stran nebo se tyto důvody uplatní z moci úřední. To by nemělo bránit tomu, aby každá zúčastněná strana, která si přeje vznést otázku uznání soudního rozhodnutí o rodičovství vydaného v jiném členském státě jako hlavní otázku sporu, požádala soud o vydání soudního rozhodnutí, v němž bude uvedeno, že neexistují důvody pro odepření uznání tohoto soudního rozhodnutí. Určení toho, kdo může být považován za zúčastněnou stranu oprávněnou takový návrh podat, by mělo proběhnout podle vnitrostátního práva členského státu, v němž je takový návrh podán.
- (62) Uznávání soudních rozhodnutí týkajících se rodičovství, která byla vydána v určitém členském státě, v jiném členském státě by mělo být založeno na zásadě vzájemné důvěry. Důvody pro neuznání by proto měly být omezeny na nezbytné minimum s ohledem na cíl tohoto nařízení, jímž je usnadnit uznávání rodičovství a účinně chránit práva dítěte a jeho nejlepší zájem v přeshraničních situacích.
- (63) Uznání soudních rozhodnutí by mělo být odepřeno, pouze pokud existuje jeden nebo více důvodů pro odepření uznání stanovených v tomto nařízení. Výčet důvodů pro odepření uznání uvedený v tomto nařízení je taxativní. Důvodů pro odepření, které nejsou uvedeny v tomto nařízení, jako je například porušení zásady litispendence, by nemělo být možno se dovolávat. Pozdější soudní rozhodnutí by mělo vždy nahradit dřívější soudní rozhodnutí, pokud jsou neslučitelná.
- (64) Pokud jde o poskytnutí příležitosti dětem mladším 18 let vyjádřit svůj názor, mělo by být na soudu původu, aby rozhodl o vhodné metodě výslechu dítěte. Uznání soudního rozhodnutí by tudíž nemělo být možné odepřít pouze proto, že soud původu použil pro výslech dítěte odlišnou metodu, než by použil soud ve členském státě uznání.
- (65) Veřejné listiny se závaznými právními účinky v členském státě původu by měly být pro účely pravidel pro uznávání tohoto nařízení považovány za rovnocenné „soudním rozhodnutím“.

- (66) Ačkoli by se povinnost poskytnout dětem mladším 18 let možnost vyjádřit svůj názor stanovená tímto nařízením neměla vztahovat na veřejné listiny se závaznými právními účinky, právo dětí vyjádřit svůj názor by mělo být nicméně i nadále zohledněno v souladu s článkem 24 Listiny a s ohledem na článek 12 Úmluvy OSN o právech dítěte, jak jsou prováděny podle vnitrostátních právních předpisů a postupů. Skutečnost, že dětem nebyla dána možnost vyjádřit své názory, by neměla být automaticky důvodem pro odepření uznání veřejných listin se závaznými právními účinky.
- (67) Uznání soudního rozhodnutí určujícího rodičovství, které bylo vydáno v určitém členském státě, nebo veřejné listiny určující rodičovství se závaznými právními účinky, která byla vyhotovena nebo registrována v určitém členském státě, v jiném členském státě podle tohoto nařízení by nemělo znamenat uznání případného manželství nebo registrovaného partnerství rodičů dítěte, jehož rodičovství bylo nebo má být určeno.
- (68) Aby se zohlednily rozdílné systémy úpravy rodičovství v členských státech, mělo by toto nařízení zaručit, že ve všech členských státech budou přijímány veřejné listiny, které nemají závazné právní účinky v členském státě původu, ale mají v tomto členském státě důkazní účinky. Tyto veřejné listiny mohou mít důkazní účinky, pokud jde o již určené rodičovství nebo o jiné skutečnosti. V závislosti na vnitrostátním právu mohou být veřejnými listinami prokazujícími již určené rodičovství například rodný list, osvědčení o rodičovství nebo výpis z evidence narozených osob. Veřejnými listinami prokazujícími jiné skutečnosti mohou být například notářský nebo správní doklad o uznání otcovství, notářský nebo správní doklad o souhlasu matky nebo dítěte s určením rodičovství, notářský nebo správní doklad o souhlasu manžela nebo manželky s použitím techniky asistované reprodukce nebo notářský nebo správní doklad o stanovení rodičovství.
- (69) Veřejné listiny, které nemají závazné právní účinky v členském státě původu, ale mají v tomto členském státě důkazní účinky, by měly mít v jiném členském státě stejné nebo co nejvíce srovnatelné důkazní účinky jako v členském státě původu. Při určování důkazních nebo co nejvíce srovnatelných účinků takové veřejné listiny v jiném členském státě by měl být učiněn odkaz na povahu a rozsah důkazních účinků dané veřejné listiny v členském státě původu. Bude proto záležet na právu členského státu původu, jaké důkazní účinky by taková veřejná listina měla mít v jiném členském státě.
- (70) „Pravost“ veřejné listiny, která nemá závazné právní účinky v členském státě původu, ale která má v tomto státě důkazní účinky, by měla být autonomním pojmem, který by měl zahrnovat prvky jako její původnost, splnění formálních náležitostí, pravomoc orgánu, jenž listinu vyhotovil, a postup, jímž je vyhotovena. Měl by rovněž zahrnovat skutkové prvky zaznamenané ve veřejné listině. Strana, jež si přeje napadnout pravost takové veřejné listiny, by tak měla učinit u příslušného soudu v členském státě původu této veřejné listiny podle právních předpisů tohoto členského státu.
- (71) Pojem „právní úkon“ (například uznání otcovství nebo udělení souhlasu) nebo „právní vztah“ (například rodičovství dítěte) zaznamenaný ve veřejné listině, který nemá závazné právní účinky v členském státě původu, ale má v tomto členském státě důkazní účinky, by měl být vykládán tak, že se vztahuje na obsah po věcné stránce zaznamenaný ve veřejné listině. Strana, jež si přeje napadnout právní úkon nebo právní vztah zaznamenaný ve veřejné listině, by tak měla učinit u soudů příslušných podle tohoto nařízení, které rozhodnou v souladu s právem rozhodným pro určení rodičovství stanoveném v tomto nařízení.

- (72) Je-li při řízení u soudu členského státu vznesena otázka související s právním úkonem nebo právním vztahem zaznamenaným ve veřejné listině, která nemá závazné právní účinky v členském státě původu, ale která má v tomto členském státě důkazní účinky, měl by být tento soud příslušný o ní rozhodnout.
- (73) Pokud je napadena veřejná listina, která nemá závazné právní účinky v členském státě původu, ale má v tomto členském státě důkazní účinky, neměla by mít po dobu, kdy probíhá řízení o napadení, žádné důkazní účinky v jiném členském státě než v členském státě původu. Týká-li se napadení pouze určité záležitosti související s právním úkonem či právními vztahy zaznamenanými ve veřejné listině, neměla by daná veřejná listina až do rozhodnutí o napadení vyvolávat žádné důkazní účinky v jiném členském státě, než je členský stát původu, pokud jde o napadenou část. Veřejná listina, která byla v důsledku napadení prohlášena za neplatnou, by měla přestat vyvolávat jakékoli důkazní účinky.
- (74) Pokud jsou orgánu při uplatňování tohoto nařízení předloženy dvě neslučitelné veřejné listiny se závaznými právními účinky, které neurčují rodičovství, ale mají důkazní účinky v příslušném členském státě původu, měl by s ohledem na okolnosti konkrétního případu posoudit otázku, které veřejné listině by měla být případně dána přednost. Pokud není z daných okolností zřejmé, které veřejné listině by měla být dána přednost, nebo není zřejmé, zda nemá být použita žádná z nich, rozhodnou o této otázce soudy příslušné podle tohoto nařízení, nebo pokud je otázka v rámci řízení vznesena jako předběžná otázka, soud, u něhož toto řízení probíhá.
- (75) Hledisko veřejného zájmu by mělo soudům nebo jiným příslušným orgánům členských států umožnit, aby za výjimečných okolností odmítly uznat nebo případně přijmout soudní rozhodnutí nebo veřejnou listinu týkající se rodičovství vydanou v jiném členském státě, pokud by takové uznání nebo přijetí bylo v daném případě zjevně neslučitelné s veřejným pořádkem (*ordre public*) dotyčného členského státu. Soudy nebo jiné příslušné orgány by však neměly mít možnost odeprít uznat nebo případně přijmout soudní rozhodnutí nebo veřejnou listinu vydanou v jiném členském státě, pokud by to bylo v rozporu s Listinou, a zejména s jejím článkem 21, který zakazuje diskriminaci.
- (76) Aby mohlo být uznání rodičovství určeného v členském státě vyřízeno rychle, hladce a účinně, měly by být děti nebo jejich rodiče schopni snadno prokázat postavení dětí v jiném členském státě. To by jim mělo toto nařízení umožnit tím, že by stanovilo zavedení jednotného osvědčení, evropského osvědčení o rodičovství, jež se bude vydávat pro použití v jiném členském státě. Aby byla dodržena zásada subsidiarity, evropské osvědčení o rodičovství by nemělo nahrazovat vnitrostátní dokumenty, jež mohou pro podobné účely existovat v členských státech.
- (77) Orgán, který evropské osvědčení o rodičovství vydává, by měl zohlednit formální náležitosti nezbytné pro zápis rodičovství v členském státě, v němž se nachází příslušný rejstřík. Pro tyto účely by nařízení mělo zavést výměnu informací o těchto formálních náležitostech mezi členskými státy.
- (78) Použití evropského osvědčení o rodičovství by nemělo být povinné. To znamená, že osoby oprávněné požádat o vydání evropského osvědčení o rodičovství, tedy dítě nebo zákonný zástupce, by neměly mít povinnost tak učinit a měly by mít možnost předložit při žádosti o uznání v jiném členském státě jiné nástroje, které jsou podle tohoto nařízení k dispozici (soudní rozhodnutí nebo veřejnou listinu). Žádný orgán nebo osoba, kterým bylo předloženo evropské osvědčení o rodičovství vydané v jiném

členském státě, by však neměly mít právo požadovat, aby namísto evropského osvědčení o rodičovství bylo předloženo soudní rozhodnutí nebo veřejná listina.

- (79) Evropské osvědčení o rodičovství by se mělo vydávat v členském státě, jenž určil rodičovství a jehož soudy jsou příslušné podle tohoto nařízení. Členské státy by měly ve svých vnitrostátních právních předpisech určit, které orgány mají pravomoc evropské osvědčení o rodičovství vydávat, ať už se jedná o soudy nebo jiné orgány s pravomocí v otázkách rodičovství, jako jsou například správní orgány, notáři nebo matriční úředníci. Členské státy by měly sdělit Komisi podstatné informace ohledně svých orgánů, které mají pravomoc podle vnitrostátního práva vydávat evropské osvědčení o rodičovství, aby tyto informace mohly být zpřístupněny veřejnosti.
- (80) Zatímco obsah a účinky vnitrostátních veřejných listin, které rodičovství prokazují (jako je rodný list nebo osvědčení o rodičovství), se liší v závislosti na členském státě původu, evropské osvědčení o rodičovství by mělo mít stejný obsah a stejné účinky ve všech členských státech. Mělo by mít důkazní účinky a mělo by se předpokládat, že přesně prokazuje prvky, které byly stanoveny podle práva rozhodného pro určení rodičovství stanoveného tímto nařízením. Důkazní účinky evropského osvědčení o rodičovství by se neměly vztahovat na prvky, které toto nařízení neupravuje, jako je osobní stav rodičů dítěte, o jehož rodičovství se jedná. Zatímco vnitrostátní veřejná listina prokazující rodičovství se vydává v jazyce členského státu původu, formulář evropského osvědčení o rodičovství, který je přílohou tohoto nařízení, je k dispozici ve všech jazycích Unie.
- (81) Soud nebo jiný příslušný orgán by měl evropské osvědčení o rodičovství vydávat na žádost. Originál evropského osvědčení o rodičovství by měl zůstat u vydávajícího orgánu, který by měl vydat jednu nebo více ověřených kopií evropského osvědčení o rodičovství žadateli nebo zákonnému zástupci. Vzhledem ke stabilitě rodičovského postavení ve velké většině případů by platnost kopií evropského osvědčení o rodičovství neměla být časově omezena, aniž by byla dotčena možnost evropské osvědčení o rodičovství podle potřeby opravit, změnit, pozastavit nebo zrušit. Toto nařízení by mělo umožnit prostředky nápravy vůči rozhodnutím vydávajícího orgánu, včetně rozhodnutí, jímž se odmítá vydání evropského osvědčení o rodičovství. Je-li evropské osvědčení o rodičovství opraveno, změněno pozastaveno či zrušeno, měl by o tom vydávající orgán informovat osoby, jimž byly vydány ověřené kopie, s cílem zamezit neoprávněnému využití těchto kopií.
- (82) Toto nařízení by mělo stanovit moderní způsob přístupu ke spravedlnosti, který umožní fyzickým osobám nebo jejich zákonným zástupcům a soudům nebo jiným příslušným orgánům členských států komunikovat elektronicky prostřednictvím evropského elektronického přístupového místa zřízeného na portálu evropské e-justice nařízením (EU) .../... [nařízení o digitalizaci]. Měl by být zajištěn soulad s [nařízením o digitalizaci]. Je proto vhodné, aby toto nařízení v případě potřeby odkazovalo na [nařízení o digitalizaci], a to i pokud jde o definice „decentralizovaného informačního systému“ a „evropského elektronického přístupového místa“. Evropské elektronické přístupové místo je součástí decentralizovaného informačního systému. Decentralizovaný informační systém by se měl skládat z koncových systémů členských států a interoperabilních přístupových míst, včetně evropského elektronického přístupového místa, jejichž prostřednictvím jsou tyto systémy vzájemně propojeny. Základem přístupových míst decentralizovaného informačního systému by měl být systém e-CODEX, zřízený nařízením (EU) 2022/850. Evropský

rámec interoperability stanovuje referenční pojmy pro provádění politiky interoperability²⁸.

- (83) Evropské elektronické přístupové místo by mělo fyzickým osobám nebo jejich zákonným zástupcům umožnit podat žádost o vydání evropského osvědčení o rodičovství a toto osvědčení elektronicky přijmout a odeslat. Mělo by jim rovněž umožnit elektronickou komunikaci se soudy nebo jinými příslušnými orgány členských států v řízení o rozhodnutí, že neexistují důvody pro odepření uznání soudního rozhodnutí nebo veřejné listiny týkající se rodičovství, nebo v řízení o návrhu domáhajícího se odepření uznání soudního rozhodnutí nebo veřejné listiny týkající se rodičovství. Soudy členských států nebo jiné příslušné orgány by měly s občany komunikovat prostřednictvím evropského elektronického přístupového místa, pouze pokud občan předem udělil výslovný souhlas s použitím tohoto komunikačního prostředku.
- (84) Tímto nařízením by nemělo být dotčeno uplatňování úmluv č. 16, č. 33 a č. 34 Mezinárodní komise pro osobní stav (ICCS), pokud jde o vícejazyčné výpisy a rodné listy, mezi členskými státy nebo mezi členským státem a třetím státem.
- (85) Za účelem zajištění jednotných podmínek k provedení tohoto nařízení v souvislosti se zřízením decentralizovaného informačního systému pro účely tohoto nařízení by měly být Komisi svěřeny prováděcí pravomoci. Tyto pravomoci by měly být vykonávány v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011²⁹.
- (86) Za účelem zajištění aktuálnosti potvrzení stanovených v kapitolách IV a V a evropského osvědčení o rodičovství stanoveného v kapitole VI tohoto nařízení by měla být na Komisi přenesena pravomoc přijímat akty v souladu s článkem 290 Smlouvy o fungování EU, pokud jde o změny příloh I až V tohoto nařízení. Je obzvláště důležité, aby Komise v rámci přípravné činnosti vedla odpovídající konzultace, a to i na odborné úrovni, a aby tyto konzultace probíhaly v souladu se zásadami stanovenými v interinstitucionální dohodě ze dne 13. dubna 2016 o zdokonalení tvorby právních předpisů³⁰. Zejména s cílem zajistit rovnou účast na vypracování aktů v přenesené pravomoci obdrží Rada všechny dokumenty ve stejné době jako odborníci členských států a její odborníci mají soustavně přístup na schůze skupin odborníků Komise, které se zabývají se vypracováním aktů v přenesené pravomoci.
- (87) Dodržování mezinárodních závazků přijatých členskými státy znamená, že by tímto nařízením nemělo být dotčeno použití mezinárodních úmluv, jejichž smluvní stranou je jeden nebo více členských států v době přijetí tohoto nařízení. S cílem zlepšit přístupnost platných pravidel by Komise měla v portálu evropské e-justice zveřejnit seznam příslušných úmluv na základě informací poskytnutých členskými státy. Soulad s obecnými cíli tohoto nařízení nicméně vyžaduje, aby toto nařízení mělo ve vzájemných vztazích členských států přednost před úmluvami uzavřenými výlučně

²⁸ COM(2022) 710 final a COM(2022) 720 final ze dne 18. listopadu 2022.

²⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí (Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 13).

³⁰ Interinstitucionální dohoda mezi Evropským parlamentem, Radou Evropské unie a Evropskou komisí o zdokonalení tvorby právních předpisů (Úř. věst. L 123, 12.5.2016, s. 1).

mezi dvěma nebo více členskými státy, a to v rozsahu, ve kterém se tyto úmluvy týkají oblastí upravených tímto nařízením.

- (88) V případě dohod s jedním nebo více třetími státy, které členský stát uzavřel před datem svého přistoupení k Unii, se použije článek 351 Smlouvy o fungování EU.
- (89) Komise by měla v portálu evropské e-justice zveřejňovat a aktualizovat informace, které jí sdělí členské státy.
- (90) Toto nařízení dodržuje základní práva a ctí zásady uznávané Listinou. Cílem tohoto nařízení je zejména podpořit uplatňování článku 7 o právu každého na respektování soukromého a rodinného života, článku 21 zakazujícího diskriminaci a článku 24 o ochraně práv dítěte.
- (91) Toto nařízení by mělo být uplatňováno v souladu s právem Unie v oblasti ochrany údajů a při respektování ochrany soukromí zakotvené v Listině. Veškeré zpracování osobních údajů podle tohoto nařízení by mělo probíhat v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679³¹ (dále jen „obecné nařízení o ochraně osobních údajů“), nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1725³² (dále jen „nařízení EU o ochraně osobních údajů“) a směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES³³.
- (92) Při uplatňování tohoto nařízení mohou soudy nebo jiné příslušné orgány členských států mít potřebu zpracovávat osobní údaje pro účely určení rodičovství v přeshraničních situacích a uznání rodičovství mezi členskými státy. To zahrnuje zpracování osobních údajů za účelem určení rodičovství v přeshraniční situaci, vydání potvrzení připojených k soudním rozhodnutím nebo veřejným listinám, vydání evropského osvědčení o rodičovství, předložení dokladů pro uznání rodičovství, získání rozhodnutí, že neexistují důvody pro odepření uznání rodičovství, nebo podání návrhu na odepření uznání rodičovství. Osobní údaje zpracovávané soudy členských států nebo jinými příslušnými orgány podle tohoto nařízení jsou obsaženy v dokumentech, které soudy nebo jiné příslušné orgány členských států zpracovávají pro výše uvedené účely. Zpracovávané osobní údaje se budou týkat zejména dětí, jejich rodičů a jejich zákonných zástupců. Osobní údaje zpracovávané soudy nebo jinými příslušnými orgány členských států by měly být zpracovávány v souladu s platnými právními předpisy o ochraně údajů, zejména s obecným nařízením o ochraně osobních údajů. Při uplatňování tohoto nařízení může být kromě toho nutné, aby Komise zpracovávala osobní údaje v souvislosti s elektronickou komunikací mezi fyzickými osobami nebo jejich zákonnými zástupci a soudy nebo jinými příslušnými orgány členských států za účelem vyžádání, přijetí a zaslání evropského osvědčení o rodičovství nebo v řízeních týkajících se uznání nebo odepření uznání rodičovství prostřednictvím evropského elektronického přístupového místa v rámci

³¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1).

³² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1725 ze dne 23. října 2018 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení nařízení (ES) č. 45/2001 a rozhodnutí č. 1247/2002/ES (Úř. věst. L 295, 21.11.2018, s. 39).

³³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích) (Úř. věst. L 201, 31.7.2002, s. 37).

decentralizovaného informačního systému. Osobní údaje, s nimiž nakládá Komise, by měly být zpracovávány v souladu s nařízením EU o ochraně osobních údajů.

- (93) Toto nařízení by mělo být právním základem pro zpracování osobních údajů soudy nebo jinými příslušnými orgány členských států v souladu s čl. 6 odst. 1 a 3 obecného nařízení o ochraně osobních údajů a Komisí v souladu s čl. 5 odst. 1 a 2 nařízením EU o ochraně osobních údajů. Zpracování zvláštních kategorií osobních údajů podle tohoto nařízení splňuje požadavky čl. 9 odst. 2 obecného nařízení o ochraně osobních údajů, neboť údaje budou zpracovávat soudy jednající v rámci své soudní pravomoci v souladu s písmenem f), nebo bude zpracování nezbytné z důvodů významného veřejného zájmu na základě tohoto nařízení, jehož cílem je usnadnit uznávání soudních rozhodnutí a veřejných listin týkajících se rodičovství v jiném členském státě, aby byla zajištěna ochrana základních práv a jiných práv dětí v přeshraničních situacích v rámci Unie, v souladu s písmenem g). Zpracování zvláštních kategorií osobních údajů podle tohoto nařízení obdobně splňuje požadavky čl. 10 odst. 2 nařízení EU o ochraně údajů, neboť zpracování údajů bude nezbytné pro určení, výkon nebo obhajobu právních nároků v souladu s písmenem f), nebo bude zpracování nezbytné z důvodů významného veřejného zájmu na základě tohoto nařízení v souladu s písmenem g).
- (94) Osobní údaje by měly být podle tohoto nařízení zpracovávány pouze pro konkrétní účely v něm stanovené, aniž je dotčeno další zpracování pro účely archivace ve veřejném zájmu v souladu s čl. 5 odst. 1 písm. b) a článkem 89 obecného nařízení o ochraně osobních údajů, vzhledem k tomu, že po určení rodičovství v přeshraniční situaci nebo po jeho uznání může být nutné, aby soudy nebo jiné příslušné orgány členských států zpracovávaly osobní údaje pro účely archivace ve veřejném zájmu. Vzhledem k tomu, že se toto nařízení týká přeshraničních aspektů rodičovství, což je otázka osobního stavu, která může být relevantní po neurčenou dobu, nemělo by toto nařízení omezovat dobu uchovávání zpracovávaných informací a osobních údajů.
- (95) Pro účely určení rodičovství v přeshraniční situaci, vydání potvrzení připojených k soudním rozhodnutím nebo veřejným listinám, vydání evropského osvědčení o rodičovství, předložení dokladů pro uznání rodičovství, získání rozhodnutí, že neexistují důvody pro odepření uznání rodičovství, nebo podání návrhu na odepření uznání rodičovství by soudy nebo jiné příslušné orgány členských států zmocněné členskými státy k uplatňování tohoto nařízení měly být považovány za správce ve smyslu čl. 4 bodu 7 obecného nařízení o ochraně osobních údajů. Pro účely technické správy, vývoje, údržby, bezpečnosti a podpory evropského elektronického přístupového místa a komunikace mezi fyzickými osobami nebo jejich zákonnými zástupci a soudy nebo jinými příslušnými orgány členských států prostřednictvím evropského elektronického přístupového místa a decentralizovaného informačního systému by Komise měla být považována za správce ve smyslu čl. 3 bodu 8 nařízení EU o ochraně osobních údajů. Správci by měli zajistit bezpečnost, integritu, pravost a důvěrnost údajů zpracovávaných pro výše uvedené účely.
- (96) V souladu s článkem 42 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1725³⁴ byl konzultován evropský inspektor ochrany údajů, který vydal stanovisko dne [datum]³⁵.

³⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1725 ze dne 23. října 2018 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a o volném pohybu

- (97) [V souladu s články 1 a 2 a čl. 4a odst. 1 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o EU a ke Smlouvě o fungování EU, a aniž je dotčen článek 4 uvedeného protokolu, se Irsko neúčastní přijímání tohoto nařízení a toto nařízení pro ně není závazné ani použitelné.] NEBO
- (97a) [V souladu s článkem 3 a čl. 4a odst. 1 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o EU a ke Smlouvě o fungování EU, oznámilo Irsko [dopisem ze dne ...] své přání účastnit se přijímání a používání tohoto nařízení.]
- (98) V souladu s články 1 a 2 Protokolu č. 22 o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o fungování Evropské unie, se Dánsko neúčastní přijímání tohoto nařízení a toto nařízení pro ně není závazné ani použitelné.
- (99) Jelikož cílů tohoto nařízení nemůže být kvůli rozdílům ve vnitrostátních pravidlech, jimiž se řídí příslušnost, rozhodné právo a uznávání soudních rozhodnutí a veřejných listin, dosaženo uspokojivě na úrovni členských států, ale může jich být spíše díky přímé použitelnosti a závazné povaze tohoto nařízení lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o EU. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje toto nařízení rámec toho, co je nezbytné pro dosažení těchto cílů,

PŘIJALA TOTO NAŘÍZENÍ:

KAPITOLA I

PŘEDMĚT, OBLAST PŮSOBNOSTI A DEFINICE

Článek 1

Předmět

Toto nařízení stanoví společná pravidla pro určování příslušnosti a rozhodné právo pro určování rodičovství v členském státě v přeshraničních situacích; společná pravidla pro uznávání, či případně přijímání, soudních rozhodnutí týkajících se rodičovství, která byla vydána v určitém členském státě, a veřejných listin týkajících se rodičovství, které byly vyhotoveny nebo registrovány v určitém členském státě, v jiném členském státě; a zavádí evropské osvědčení o rodičovství.

Článek 2

Vztah k ostatním ustanovením práva Unie

1. Tímto nařízením nejsou dotčena práva, která dítěti vyplývají z unijního práva, zejména práva, která dítěti náleží podle unijního práva o volném pohybu, včetně směrnice 2004/38/ES. Tímto nařízením nejsou zejména dotčena omezení týkající se použití veřejného pořádku jako důvodu pro odeprání uznání rodičovství v případech,

těchto údajů a o zrušení nařízení (ES) č. 45/2001 a rozhodnutí č. 1247/2002/ES (Úř. věst. L 295, 21.11.2018, s. 39).

³⁵ Úř. věst. C [číslo], [X.X.XXXX], s. X.

kdy jsou členské státy podle unijního práva o volném pohybu povinny uznat doklad o určení vztahu mezi rodičem a dítětem vydaný orgány jiného členského státu pro účely práv vyplývajících z unijního práva.

2. Tímto nařízením není dotčeno nařízení (EU) 2016/1191, zejména pokud jde o veřejné listiny, jak jsou vymezeny v uvedeném nařízení, které se týkají narození, rodičovství a osvojení.

Článek 3

Oblast působnosti

1. Toto nařízení se vztahuje na občanskoprávní věci týkající se rodičovství v přeshraničních situacích.
2. Toto nařízení se nevztahuje na:
 - a) existenci, platnost nebo uznání manželství nebo vztahu, který má podle práva rozhodného pro takový vztah srovnatelné účinky, například registrované partnerství;
 - b) věci rodičovské odpovědnosti;
 - c) právní způsobilost fyzických osob;
 - d) nabytí svéprávnosti;
 - e) mezinárodní osvojení;
 - f) vyživovací povinnosti;
 - g) správy jmění nebo dědictví;
 - h) státní příslušnost;
 - i) právní požadavky na zápis rodičovství do rejstříku členského státu a účinky zápisu nebo nezapsání rodičovství do rejstříku členského státu.
3. Toto nařízení se nevztahuje na uznávání soudních rozhodnutí, kterými se určuje rodičovství, vydaných ve třetím státě nebo na uznávání či případně přijímání veřejných listin, kterými se určuje nebo prokazuje rodičovství, vyhotovených nebo zapsaných ve třetím státě.

Článek 4

Definice

Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

1. „rodičovstvím“ právem určený vztah mezi rodičem a dítětem. Zahrnuje právní postavení, v němž je osoba dítětem určitého rodiče nebo rodičů;
2. „dítětem“ osoba jakéhokoli věku, jejíž rodičovství má být určeno, uznáno nebo prokázáno;
3. „určením rodičovství“ právní stanovení vztahu mezi dítětem a každým z rodičů, včetně určení rodičovství v návaznosti na žalobní návrh zpochybňující dříve určené rodičovství;
4. „soudem“ orgán členského státu, který vykonává soudní funkce ve věcech rodičovství;

5. „soudním rozhodnutím“ rozhodnutí soudu členského státu, včetně usnesení, příkazu nebo rozsudku, týkající se otázek rodičovství;
6. „veřejnou listinou“ písemnost, která byla ve věcech rodičovství formálně vyhotovena nebo registrována jako veřejná listina v kterémkoli členském státě a jejíž pravost:
 - a) se vztahuje na podpis a obsah listiny a
 - b) byla konstatována orgánem veřejné moci nebo jiným orgánem, který byl k tomuto účelu zmocněn členským státem původu;
7. „členským státem původu“ členský stát, ve kterém bylo vydáno soudní rozhodnutí týkající se rodičovství, ve kterém byla veřejná listina týkající se rodičovství formálně vyhotovena nebo registrována nebo ve kterém bylo vydáno evropské osvědčení o rodičovství;
8. „decentralizovaným informačním systémem“ informační systém ve smyslu čl. 2 bodu 4 [nařízení o digitalizaci];
9. „evropským elektronickým přístupovým místem“ interoperabilní přístupové místo podle definice v čl. 2 bodě 5 [nařízení o digitalizaci].

Článek 5

Pravomoc ve věcech rodičovství v členských státech

Toto nařízení se nedotýká pravomoci orgánů členských států jednat ve věcech rodičovství.

KAPITOLA II

PŘÍSLUŠNOST

Článek 6

Obecná příslušnost

Ve věcech týkajících se rodičovství jsou příslušné soudy členského státu:

- a) obvyklého pobytu dítěte v okamžiku zahájení řízení u soudu, nebo
- b) státní příslušnosti dítěte v okamžiku zahájení řízení u soudu, nebo
- c) obvyklého pobytu odpůrce v okamžiku zahájení řízení u soudu, nebo
- d) obvyklého pobytu jednoho z rodičů v okamžiku zahájení řízení u soudu, nebo
- e) státní příslušnosti jednoho z rodičů v okamžiku zahájení řízení u soudu, nebo
- f) místa narození dítěte.

Článek 7

Příslušnost založená na přítomnosti dítěte

Pokud nelze příslušnost určit na základě článku 6, jsou příslušné soudy členského státu, v němž se dítě nachází.

Článek 8

Zbytková příslušnost

Není-li žádný soud některého členského státu příslušný podle článků 6 nebo 7, určí se příslušnost v každém členském státě v souladu s právem tohoto členského státu.

Článek 9

Forum necessitatis

Není-li žádný soud členského státu příslušný podle jiných ustanovení tohoto nařízení, mohou soudy členského státu ve výjimečných případech ve věcech rodičovství rozhodovat, jestliže ve třetím státě, k němuž má daná věc úzkou vazbu, není řízení možné nebo je v takovém třetím státě nelze rozumně zahájit nebo vést.

Věc musí vykazovat dostatečnou vazbu na členský stát, u jehož soudu bylo řízení zahájeno.

Článek 10

Předběžné otázky

1. Závisí-li výsledek řízení ve věci nespádající do oblasti působnosti tohoto nařízení u soudu členského státu na rozhodnutí o předběžné otázce týkající se rodičovství, může soud v tomto členském státě v dané otázce pro účely uvedeného řízení rozhodnout, i když tento členský stát není podle tohoto nařízení příslušný.
2. Rozhodnutí o předběžné otázce podle odstavce 1 má účinky pouze v řízení, pro něž bylo vydáno.

Článek 11

Zahájení řízení u soudu

Za zahájení řízení u soudu se považuje okamžik, kdy:

- a) byl podán u soudu návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost za předpokladu, že navrhovatel následně neopomněl přijmout opatření požadovaná pro doručení odpůrci;
- b) písemnost byla převzata orgánem odpovědným za její doručení v případě, že musí být doručena před podáním k soudu, za předpokladu, že navrhovatel následně neopomněl přijmout opatření požadovaná pro podání písemnosti u soudu, nebo
- c) bylo soudem vydáno rozhodnutí o zahájení řízení, je-li řízení zahájeno z vlastního podnětu soudu, nebo, není-li takové rozhodnutí vyžadováno, okamžik, kdy soud zapsal věc do rejstříku.

Článek 12

Zkoumání příslušnosti

Pokud je řízení zahájeno u soudu členského státu, který není podle tohoto nařízení příslušný k rozhodnutí ve věci samé, přičemž k rozhodnutí ve věci samé je podle tohoto nařízení příslušný soud jiného členského státu, vysloví tento soud i bez návrhu, že není příslušný k projednání věci.

Článek 13

Zkoumání přípustnosti

1. Pokud se odpůrce, který má obvyklý pobyt v jiném státě, než je členský stát, ve kterém bylo zahájeno řízení, nedostaví k soudu, přeruší příslušný soud řízení do té doby, než bude prokázáno, že odpůrce mohl obdržet návrh na zahájení řízení nebo jinou rovnocennou písemnost v dostatečném předstihu, který mu umožňuje přípravu žalobní odpovědi, nebo že k tomu byly učiněny veškeré nezbytné kroky.
2. Má-li být návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost zaslána podle tohoto nařízení z jednoho členského státu do druhého, použije se místo odstavce 1 tohoto článku článek 22 nařízení (EU) 2020/1784.
3. Pokud nelze použít nařízení (EU) 2020/1784, zašle se návrh na zahájení řízení nebo jiná obdobná písemnost do ciziny podle článku 15 Haagské úmluvy ze dne 15. listopadu 1965 o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských a obchodních.

Článek 14

Překážka litispendence

1. Je-li u soudů různých členských států zahájeno řízení v téže věci mezi stejnými stranami, přeruší soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, bez návrhu řízení až do doby, než se určí příslušnost soudu, u něhož bylo řízení zahájeno jako první.
2. V případech uvedených v odstavci 1 a na žádost soudu, u něhož bylo zahájeno řízení, jakýkoli jiný soud, u něhož bylo zahájeno řízení v téže věci, neprodleně informuje dožadující soud o dni, kdy u něj bylo toto řízení zahájeno.
3. Jakmile je určena příslušnost soudu, u něhož bylo řízení zahájeno jako první, prohlásí se soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, za nepříslušný ve prospěch soudu, u něhož bylo řízení zahájeno jako první.

Článek 15

Právo dětí vyjádřit svůj názor

1. Soudy členských států při výkonu své příslušnosti podle tohoto nařízení poskytnou v souladu s vnitrostátními právními předpisy a postupy dětem, kterým je méně než 18 let, jejichž rodičovství má být určeno a které jsou schopny vytvářet si vlastní názor, skutečnou a účinnou příležitost jej vyjádřit, a to buď přímo nebo prostřednictvím zástupce či vhodného subjektu.
2. Pokud soud v souladu s tímto článkem na základě vnitrostátních právních předpisů a postupů poskytne dětem mladším 18 let příležitost vyjádřit svůj názor, přikládá názoru dítěte náležitý význam s ohledem na jeho věk a stupeň vyspělosti.

KAPITOLA III

ROZHODNÉ PRÁVO

Článek 16

Univerzální použitelnost

Jakékoli právo určené tímto nařízením jako rozhodné se použije bez ohledu na to, zda je, či není právem některého z členských států.

Článek 17

Rozhodné právo

1. Rozhodným právem pro určení rodičovství je právo státu obvyklého pobytu osoby, která dítě porodila, v okamžiku porodu, nebo pokud nelze určit obvyklý pobyt osoby, která dítě porodila, v okamžiku porodu, právo státu narození dítěte.
2. Bez ohledu na odstavec 1, pokud rozhodné právo podle odstavce 1 vede k určení rodičovství pouze u jednoho z rodičů, může se na určení rodičovství u druhého rodiče použít právo státu, jehož je tento rodič nebo druhý rodič státním příslušníkem, nebo právo státu narození dítěte.

Článek 18

Oblast působnosti rozhodného práva

Právem, které bylo podle tohoto nařízení určeno jako rozhodné právo pro určení rodičovství, se řídí zejména:

- a) řízení o určení nebo popření rodičovství;
- b) závazné právní účinky a/nebo důkazní účinky veřejných listin;
- c) postavení osob v řízení o určení nebo popření rodičovství;
- d) případné lhůty pro určení nebo popření rodičovství.

Článek 19

Změna rozhodného práva

Pokud bylo rodičovství v členském státě určeno podle tohoto nařízení, nemá následná změna rozhodného práva na již určené rodičovství vliv.

Článek 20

Formální platnost

1. Jednostranný právní úkon, který má mít právní účinky na určení rodičovství, je platný co do formy, pokud splňuje požadavky stanovené jedním z následujících práv:
 - a) právem rozhodným pro určení rodičovství podle článku 17;
 - b) právem státu, ve kterém má osoba činící tento úkon obvyklý pobyt, nebo
 - c) právem státu, ve kterém byl tento úkon učiněn.

2. Právní úkon, který má mít právní účinek na určení rodičovství, může být prokázán jakýmkoli důkazním prostředkem přípustným podle práva země, v níž má soud sídlo, nebo některého z právních řádů uvedených v odstavci 1, podle kterého je právní úkon formálně platný, za předpokladu, že soud může tento důkaz provést.

Článek 21

Vyloučení zpětného a dalšího odkazu

Použitím práva státu určeného na základě tohoto nařízení se rozumí použití právních norem platných v uvedeném státě, s výjimkou jeho norem mezinárodního práva soukromého.

Článek 22

Veřejný pořádek (*ordre public*)

1. Použití některého ustanovení práva kteréhokoli státu určeného na základě tohoto nařízení může být odepřeno pouze v případě, že by bylo zjevně neslučitelné s veřejným pořádkem (*ordre public*) místa soudu.
2. Soudy a další příslušné orgány členského státu použijí odstavec 1 při dodržování základních práv a zásad uvedených v Listině, a zejména v jejím článku 21 o právu na zákaz diskriminace.

Článek 23

Státy s více právními systémy

1. Pokud právo určené na základě tohoto nařízení je právem státu, který je složen z více územních jednotek, z nichž každá má vlastní právní normy upravující otázky rodičovství, určí se příslušná územní jednotka, jejíž právní normy se uplatní, na základě vnitrostátních kolizních norem daného státu.
2. V případě neexistence daných vnitrostátních kolizních norem:
 - a) jakýkoli odkaz na právo státu uvedeného v odstavci 1 je pro účely stanovení práva rozhodného na základě ustanovení odkazujícího na obvyklý pobyt osoby, která dítě porodila, v okamžiku porodu odkazem na právo územní jednotky, v níž má osoba, která dítě porodila, obvyklý pobyt;
 - b) jakýkoli odkaz na právo státu uvedeného v odstavci 1 je pro účely stanovení práva rozhodného na základě ustanovení odkazujících na stát narození dítěte odkazem na právo územní jednotky, kde se dítě narodilo.
 - c) Členský stát, který má více územních jednotek, z nichž každá má vlastní právní normy upravující otázky rodičovství, není povinen uplatňovat toto nařízení při kolizích norem, jež se týkají výhradně těchto jednotek.

KAPITOLA IV

UZNÁVÁNÍ

ODDÍL 1

Obecná ustanovení o uznávání

Článek 24

Uznávání soudních rozhodnutí

1. Soudní rozhodnutí týkající se rodičovství vydaná v některém členském státě jsou ve všech ostatních členských státech uznávána, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení.
2. Nevyžaduje se zejména žádný zvláštní postup v případě aktualizace záznamů o osobním stavu v jednom členském státě na základě soudních rozhodnutí týkajících se rodičovství, která byla vydána v jiném členském státě a proti kterým podle práva tohoto jiného členského státu není možné podat opravný prostředek.
3. Je-li otázka uznání soudního rozhodnutí vznesena u soudu členského státu jako předběžná otázka, může o ní tento soud rozhodnout.

Článek 25

Rozhodnutí o neexistenci důvodů pro odepření uznání

1. Každá dotčená strana může v souladu s postupy stanovenými v člancích 32 až 34 podat návrh na vydání rozhodnutí o neexistenci důvodů pro odepření uznání, které jsou uvedeny v článku 31.
2. Místní příslušnost soudů sdělených Komisi podle článku 71 se určuje podle práva členského státu, ve kterém je řízení v souladu s odstavcem 1 tohoto článku zahájeno.

Článek 26

Písemnosti, jež mají být předloženy pro účely uznání

1. Strana, která se zamýšlí v některém členském státě dovolat soudního rozhodnutí vydaného v jiném členském státě, musí předložit:
 - a) kopii soudního rozhodnutí, která splňuje podmínky nezbytné pro uznání jeho pravosti, a
 - b) příslušné potvrzení vydané podle článku 29.
2. Je-li to nezbytné, může soud nebo jiný příslušný orgán, u něž se strana dovolává soudního rozhodnutí vydaného v jiném členském státě, požádat tuto stranu, aby předložila překlad nebo přepis přeložitelného obsahu uvedeného v polích pro volný text v potvrzení zmíněného v odst. 1 písm. b) tohoto článku.
3. Soud nebo jiný příslušný orgán, u něž se strana dovolává rozhodnutí vydaného v jiném členském státě, může požádat tuto stranu, aby předložila kromě překladu či přepisu přeložitelného obsahu uvedeného v polích pro volný text v potvrzení i překlad nebo přepis daného soudního rozhodnutí, pokud tento soud nebo příslušný orgán bez takového překladu nebo přepisu není schopen pokračovat v řízení.

Článek 27

Nepředložení písemností

1. Pokud písemnosti uvedené v čl. 26 odst. 1 nejsou předloženy, může soud nebo jiný příslušný orgán, před nímž se strana dovolává soudního rozhodnutí vydaného v jiném členském státě, určit lhůtu pro jejich předložení, přijmout rovnocenné písemnosti nebo, pokud nepovažuje další objasnění za potřebné, od jejich předložení upustit.

2. Pokud to soud nebo jiný příslušný orgán, u nějž se strana dovolává soudního rozhodnutí vydaného v jiném členském státě, požaduje, musí být předložen překlad nebo přepis těchto rovnocenných písemností.

Článek 28

Přerušení řízení

Soud, u nějž se strana dovolává soudního rozhodnutí vydaného v jiném členském státě, může řízení zčásti nebo zcela přerušit, pokud:

- a) v členském státě původu byl proti soudnímu rozhodnutí podán řádný opravný prostředek nebo
- b) je podán návrh na vydání rozhodnutí o neexistenci důvodů pro odepření uznání, které jsou uvedeny v článku 25, nebo na vydání rozhodnutí o odepření uznání pro některý z uvedených důvodů.

Článek 29

Vydání potvrzení

1. Soud členského státu původu sdělený Komisi podle článku 71 vydá na návrh strany potvrzení o soudním rozhodnutí týkajícím se rodičovství za použití formuláře uvedeného příloze I.
2. Potvrzení se vyplní a vydá v jazyce soudního rozhodnutí. Potvrzení lze také vydat v jiném úředním jazyce orgánů Evropské unie vyžádaném některou ze stran. Tímto nevzniká povinnost soudu, jenž potvrzení vydal, poskytnout překlad nebo přepis přeložitelného obsahu v polích pro volný text.
3. Potvrzení obsahuje prohlášení informující občany Unie a jejich rodinné příslušníky o tom, že potvrzení nemá vliv na práva, která dítěti vyplývají z unijního práva, a že pro výkon těchto práv lze podat důkaz o vztahu mezi rodičem a dítětem jakýmkoli způsobem.
4. Vydání potvrzení nelze napadnout.

Článek 30

Oprava potvrzení

1. Soud členského státu původu sdělený Komisi podle článku 71 na návrh opraví a i bez návrhu může z vlastního podnětu opravit potvrzení, pokud z důvodu věcné chyby nebo opomenutí existuje rozpor mezi rozhodnutím, které má být vykonáno, a potvrzením.
2. Na postup pro opravu potvrzení se použije právo členského státu původu.

Článek 31

Důvody pro odepření uznání

1. Uznání soudního rozhodnutí se odepře:
 - a) je-li takové uznání zjevně v rozporu s veřejným pořádkem členského státu, v němž se o uznání žádá, přičemž se zohlední nejlepší zájem dítěte;

- b) jestliže osobám, v jejichž nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl doručen návrh na zahájení řízení v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který by jim umožnil přípravu na jednání před soudem, ledaže by bylo zjištěno, že takové osoby soudní rozhodnutí jednoznačným způsobem přijaly;
 - c) na návrh jakékoli osoby, která tvrdí, že rozhodnutí zasahuje do jejího otcovství nebo mateřství dítěte, pokud bylo vydáno, aniž mohla tato osoba využít práva být vyslechnuta;
 - d) pokud je neslučitelné s pozdějším soudním rozhodnutím týkajícím se rodičovství, které bylo vydáno v členském státě, v němž se uznání dovolává, a to v rozsahu, v němž je neslučitelné;
 - e) pokud je neslučitelné s pozdějším soudním rozhodnutím týkajícím se rodičovství, které bylo vydáno v jiném členském státě, za předpokladu, že toto pozdější rozhodnutí splňuje podmínky nezbytné pro jeho uznání v členském státě, v němž se uznání dovolává, a to v rozsahu, v němž je neslučitelné.
2. Soudy a další příslušné orgány členského státu použijí odst. 1 písm. a) při dodržování základních práv a zásad uvedených v Listině, a zejména v jejím článku 21 o právu na zákaz diskriminace.
3. Uznání soudního rozhodnutí v otázkách rodičovství lze odepřít, pokud bylo vydáno, aniž by děti měly možnost vyjádřit svůj názor, pokud to není v rozporu se zájmem dítěte. Pokud děti nedosáhly věku 18 let, použije se toto ustanovení v případě, že děti byly schopny vytvářet si vlastní názor v souladu s článkem 15.

ODDÍL 2

Postup pro odepření uznání

Článek 32

Návrh na odepření uznání

1. Postup pro podání návrhu na odepření uznání se v rozsahu, v němž není upraven tímto nařízením, řídí právem členského státu, v němž je podán návrh na zahájení řízení směřující k odepření uznání.
2. Uznání soudního rozhodnutí v otázkách rodičovství se odepře, bylo-li shledáno, že existuje některý z důvodů pro odepření uznání uvedených v článku 31.
3. Místní příslušnost soudů sdělených Komisi podle článku 71 se určuje podle práva členského státu, v němž je řízení o neuznání zahájeno.
4. Navrhovatel poskytne soudu jedno vyhotovení soudního rozhodnutí a, je-li to potřebné a možné, příslušné potvrzení vydané podle článku 29.
5. Je-li to nezbytné, může soud požadovat po navrhovateli, aby předložil překlad nebo přepis přeložitelného obsahu uvedeného v polích pro volný text příslušného potvrzení vydaného podle článku 29.
6. Pokud soud nemůže bez překladu či přepisu soudního rozhodnutí pokračovat v řízení, může požadovat po navrhovateli, aby takový překlad nebo přepis soudního rozhodnutí předložil.

7. Soud může upustit od požadavku na předložení dokumentů uvedených v odstavci 4 pokud:
 - a) je má již k dispozici, nebo
 - b) má za to, že je nepřiměřené požadovat po navrhovateli jejich předložení.
8. Strana, která navrhuje odepření uznání soudního rozhodnutí vydaného v jiném členském státě, nemusí mít adresu pro doručování v členském státě, v němž je řízení o neuznání zahájeno. Uvedená strana nemusí mít v členském státě, v němž je řízení o neuznání zahájeno, pověřeného zástupce, ledaže existuje povinnost mít takového zástupce podle práva členského státu, v němž je řízení o neuznání zahájeno, bez ohledu na státní příslušnost stran.

Článek 33

Opravné prostředky

1. Proti soudnímu rozhodnutí o návrhu na odepření uznání může kterákoli strana podat opravný prostředek.
2. Opravný prostředek se podává u soudu oznámeného členským státem Komisi podle článku 71 jakožto soudu, u kterého se má takový opravný prostředek podávat.

Článek 34

Další opravné prostředky

Soudní rozhodnutí o opravném prostředku může být napadeno dalším opravným prostředkem pouze tehdy, pokud soudy, u nichž má být další opravný prostředek podán, byly dotčeným členským státem oznámeny Komisi podle článku 71.

ODDÍL 3

Veřejné listiny se závaznými právními účinky

Článek 35

Oblast působnosti

Tento oddíl se vztahuje na veřejné listiny určující rodičovství, které:

- a) byly formálně vyhotoveny nebo registrovány v členském státě, který přebírá příslušnost podle kapitoly II, a
- b) mají závazné právní účinky v členském státě, kde byly formálně vyhotoveny nebo registrovány.

Článek 36

Uznávání veřejných listin

Veřejné listiny určující rodičovství, které mají závazné právní účinky v členském státě původu, jsou uznávány v jiných členských státech, aniž by byl vyžadován zvláštní postup. Není-li v tomto oddílu stanoveno jinak, použijí se odpovídajícím způsobem oddíly 1 a 2 této kapitoly.

Článek 37

Potvrzení

1. Příslušný orgán členského státu původu oznámený Komisi podle článku 71 vydá na návrh strany potvrzení o veřejné listině určující rodičovství se závaznými právními účinky za použití formuláře uvedeného příloze II.
2. Potvrzení vydá pouze tehdy, pokud jsou splněny tyto podmínky:
 - a) členský stát, který pověřil orgán veřejné moci nebo jiný orgán formálním vyhotovením nebo registrováním veřejné listiny určující rodičovství, je příslušný podle kapitoly II, a
 - b) veřejná listina má v daném členském státě závazné právní účinky.
3. Potvrzení se vyhotoví v jazyce veřejné listiny. Lze je také vydat v jiném úředním jazyce orgánů Evropské unie vyžádaném některou ze stran. Tímto nevzniká povinnost příslušnému orgánu, jenž potvrzení vydal, poskytnout překlad nebo přepis přeložitelného obsahu uvedeného v polích pro volný text v potvrzení.
4. Potvrzení obsahuje prohlášení informující občany Unie a jejich rodinné příslušníky o tom, že potvrzení nemá vliv na práva, která dítěti vyplývají z unijního práva, a že pro výkon těchto práv lze podat důkaz o vztahu mezi rodičem a dítětem jakýmkoli způsobem.
5. Pokud není potvrzení předloženo, není veřejná listina v jiném členském státě uznána.

Článek 38

Oprava a zrušení potvrzení

1. Příslušný orgán členského státu původu, o němž byla Komise vyrozuměna podle článku 71, na návrh opraví nebo z vlastního podnětu může opravit potvrzení, pokud z důvodu věcné chyby nebo opomenutí existuje rozpor mezi veřejnou listinou a potvrzením.
2. Příslušný orgán uvedený v odstavci 1 tohoto článku na návrh nebo z vlastního podnětu potvrzení zruší, pokud bylo uděleno chybně, s přihlédnutím k požadavkům stanoveným v článku 37.
3. Postup pro opravu nebo zrušení potvrzení, včetně případných opravných prostředků, se řídí právem členského státu původu.

Článek 39

Důvody pro odepření uznání

1. Uznání veřejné listiny určující rodičovství se závaznými právními účinky se odepře:
 - a) je-li takové uznání zjevně v rozporu s veřejným pořádkem členského státu, v němž se o uznání žádá, přičemž se zohlední nejlepší zájem dítěte;
 - b) na návrh jakékoli osoby, která tvrdí, že rozhodnutí zasahuje do jejího otcovství nebo mateřství dítěte, pokud veřejná listina byla formálně vyhotovena nebo registrována bez účasti této osoby;
 - c) pokud je neslučitelná s pozdějším soudním rozhodnutím týkajícím se rodičovství, nebo s pozdější vyhotovenou nebo registrovanou veřejnou listinou

určující rodičovství se závaznými právními účinky, v členském státě, v němž se uznání navrhuje, a to v rozsahu, v němž je neslučitelná;

- d) pokud je neslučitelná s pozdějším soudním rozhodnutím týkajícím se rodičovství, nebo pozdější vyhotovenou nebo registrovanou veřejnou listinou určující rodičovství se závaznými právními účinky, v jiném členském státě za předpokladu, že toto pozdější soudní rozhodnutí nebo veřejná listina splňuje podmínky nezbytné pro její uznání v členském státě, v němž se uznání navrhuje, a to v rozsahu, v němž je neslučitelná.
- 2. Soudy a další příslušné orgány členského státu použijí odst. 1 písm. a) při dodržování základních práv a zásad uvedených v Listině, a zejména v jejím článku 21 o právu na zákaz diskriminace.
 - 3. Uznání veřejné listiny určující rodičovství se závaznými právními účinky může být odepřeno, pokud byla formálně vyhotovena nebo registrována, aniž by děti měly příležitost vyjádřit svůj názor. Pokud děti nedosáhly věku 18 let, použije se toto ustanovení v případě, že děti byly schopny vytvářet si vlastní názor.

ODDÍL 4

Jiná ustanovení

Článek 40

Zákaz přezkoumání příslušnosti soudu původu

Příslušnost soudu členského státu původu, který určuje rodičovství, nesmí být přezkoumávána. Hledisko veřejného pořádku uvedené v čl. 31 odst. 1 písm. a) nelze uplatnit v případě pravidel pro určení příslušnosti stanovených v člancích 6 až 9.

Článek 41

Zákaz přezkoumání ve věci samé

Soudní rozhodnutí vydané v jiném členském státě nebo veřejná listina určující rodičovství se závazným právním účinkem v členském státě původu nesmí být v žádném případě přezkoumány ve věci samé.

Článek 42

Náklady

Tato kapitola se rovněž použije na stanovení výše nákladů řízení podle tohoto nařízení.

Článek 43

Právní pomoc

- 1. Navrhovatel, jemuž se v členském státě původu dostává výhod úplné nebo částečné právní pomoci nebo který je osvobozen od náhrady nákladů řízení nebo od poplatků, má v rámci řízení podle čl. 25 odst. 1 a článku 32 nárok na nejvýhodnější právní pomoc nebo nejrozsáhlejší osvobození od náhrady nákladů řízení nebo od poplatků podle práva členského státu, v němž je řízení zahájeno.
- 2. Navrhovatel, jenž v členském státě původu využil bezplatné řízení před správním orgánem, o kterém byla Komise vyrozuměna podle článku 71, má v jakémkoli řízení

podle čl. 25 odst. 1 a článku 32 nárok na právní pomoc podle odstavce 1 tohoto článku. Za tímto účelem předloží prohlášení vydané příslušným orgánem členského státu původu o tom, že splňuje ekonomické podmínky pro přiznání úplné nebo částečné právní pomoci nebo osvobození od náhrady nákladů řízení nebo od poplatků.

KAPITOLA V

VEŘEJNÉ LISTINY BEZ ZÁVAZNÝCH PRÁVNÍCH ÚČINKŮ

Článek 44

Oblast působnosti

Tato kapitola se použije na veřejné listiny, které nemají závazné právní účinky v členském státě původu, ale mají v tomto členském státě důkazní účinky.

Článek 45

Přijímání veřejných listin

1. Veřejná listina, která nemá žádný závazný právní účinek v členském státě původu, má v jiném členském státě stejné nebo co nejvíce srovnatelné důkazní účinky jako ve státě původu, pokud to není zjevně v rozporu s veřejným pořádkem (*ordre public*) členského státu, v němž je předložena.
2. Soudy a další příslušné orgány členského státu použijí důvod veřejného pořádku (*ordre public*) uvedený v odstavci 1 při dodržování základních práv a zásad uvedených v Listině, a zejména v jejím článku 21 o právu na zákaz diskriminace.
3. Osoba, která hodlá takovou veřejnou listinu použít v jiném členském státě, může požádat orgán, který veřejnou listinu v členském státě původu úředně vyhotovil nebo registroval, o vyplnění formuláře uvedeného v příloze III popisujícího důkazní účinky, které tato veřejná listina vyvolává v členském státě původu.
4. Potvrzení obsahuje prohlášení informující občany Unie a jejich rodinné příslušníky o tom, že potvrzení nemá vliv na práva, která dítěti vyplývají z unijního práva, a že pro výkon těchto práv lze podat důkaz o vztahu mezi rodičem a dítětem jakýmkoli způsobem.
5. Veškeré návrhy týkající se napadení pravosti takové veřejné listiny se podávají u soudu členského státu původu a je o nich rozhodováno podle práva tohoto státu. Veřejná listina, jejíž pravost je napadena, nevyvolává do ukončení řízení o návrhu domáhajícího se takového zpochybnění u příslušného soudu žádné důkazní účinky v jiném členském státě.
6. Jakékoli návrhy týkající se napadení právních úkonů nebo právních vztahů zaznamenaných v takové veřejné listině se podávají u soudů příslušných podle tohoto nařízení a je o nich rozhodováno podle práva rozhodného podle kapitoly III. Veřejná listina, která byla napadena, nevyvolává do rozhodnutí příslušného soudu žádné důkazní účinky v jiném členském státě, než je členský stát původu, pokud jde o část, již se takový návrh týká.

7. Pokud výsledek řízení u soudu členského státu závisí na určení předběžné otázky související s právními úkony nebo právními vztahy zaznamenanými v takové veřejné listině, je uvedený soud příslušný o ní rozhodnout.

KAPITOLA VI

EVROPSKÉ OSVĚDČENÍ O RODIČOVSTVÍ

Článek 46

Vytvoření evropského osvědčení o rodičovství

1. Tímto nařízením se zavádí evropské osvědčení o rodičovství (dále jen „osvědčení“), které se vydává za účelem použití v jiném členském státě a vyvolává účinky uvedené v článku 53.
2. Použití osvědčení není povinné.
3. Osvědčení nenahrazuje vnitrostátní dokumenty používané v členských státech pro obdobné účely. Osvědčení, které již bylo vydáno za účelem použití v jiném členském státě, nicméně vyvolává účinky uvedené v článku 53 i v členském státě, jehož orgány je vydaly v souladu s touto kapitolou.

Článek 47

Účel osvědčení

Osvědčení je určeno k tomu, aby je použilo dítě nebo zákonný zástupce, kteří potřebují uplatnit v jiném členském státě rodičovský status ve vztahu k dítěti.

Článek 48

Pravomoc vydat osvědčení

1. Osvědčení se vydává v členském státě, v němž bylo určeno rodičovství a jehož soudy vymezené podle čl. 4 odst. 4 jsou příslušné podle článků 6, 7 nebo 9.
2. Vydávajícím orgánem členského státu podle odstavce 1, který byl oznámen Komisi podle článku 71, je:
 - a) soud ve smyslu čl. 4 odst. 4, nebo
 - b) jiný orgán, který má podle vnitrostátního práva pravomoc jednat ve věcech rodičovství.

Článek 49

Žádost o osvědčení

1. Osvědčení se vydává na žádost dítěte (dále jen „žadatel“) nebo případně jeho zákonného zástupce.
2. Pro účely podání žádosti může žadatel použít formulář uvedený v příloze IV.
3. Žádost musí obsahovat níže uvedené informace, pokud má žadatel takové informace k dispozici a jsou pro vydávající orgán nezbytné k tomu, aby mohl osvědčit prvky navrhované žadatelem, přičemž, aniž je dotčen čl. 50 odst. 2, se spolu s žádostí

předkládají veškeré relevantní dokumenty, a to v originále nebo kopii, jež splňují podmínky nezbytné pro ověření pravosti:

- a) údaje o žadateli: příjmení (případně rodná příjmení), jméno (jména), pohlaví, datum a místo narození, státní příslušnost (je-li známa), identifikační číslo (je-li známo), adresu
- b) případně údaje o zákonném zástupci žadatele: příjmení (případně rodná příjmení), jméno (jména), adresu a zmocnění zástupce;
- c) údaje o každém z rodičů: příjmení (případně rodná příjmení), jméno (jména), datum a místo narození, státní příslušnost, identifikační číslo (případně), adresu
- d) místo a členský stát, kde je rodičovství dítěte registrováno;
- e) prvky, na nichž zakládá žadatel rodičovství, s přiložením originálu nebo kopie písemnosti (písemností) určujících rodičovství se závazným právním účinkem nebo prokazujících rodičovství;
- f) kontaktní údaje soudu členského státu, který určil rodičovství, příslušného orgánu, který vydal veřejnou listinu určující rodičovství se závaznými právními účinky, nebo příslušného orgánu, který vydal veřejnou listinu bez závazných právních účinků v členském státě původu, ale s důkazními účinky v tomto členském státě;
- g) prohlášení o tom, že podle nejlepšího vědomí žadatele neprobíhá žádný spor ohledně skutečností, o jejichž osvědčení žádá;
- h) jakékoli další informace, jež žadatel považuje za užitečné pro účely vydání osvědčení.

Článek 50

Posouzení žádosti

1. Vydávající orgán po obdržení žádosti ověří informace, prohlášení, dokumentů a další důkazy, které žadatel poskytl. Provede z vlastního podnětu šetření nezbytná pro ověření, pokud to stanoví nebo umožňují jeho vnitrostátní právní předpisy, nebo žadatele vyzve k poskytnutí jakéhokoli dalšího důkazu, který považuje za nezbytný.
2. Pokud žadatel nebyl u příslušných dokumentů schopen předložit kopie, které splňují podmínky nezbytné pro ověření pravosti, může vydávající orgán rozhodnout, že přijme jinou formu důkazů.
3. Pokud tak stanoví jeho vnitrostátní právní předpisy a za splnění podmínek v nich uvedených, může vydávající orgán požadovat, aby byla prohlášení učiněna pod přísahou nebo místopřísežným prohlášením namísto přísahy.
4. Pro účely tohoto článku poskytne na žádost příslušný orgán jednoho členského státu vydávajícímu orgánu jiného členského státu informace uchovávané zejména v rejstřících evidence občanů, obyvatel nebo v osobní evidenci, a jiných rejstřících, které zaznamenávají skutečnosti významné pro určení rodičovství žadatele, pokud by příslušný orgán byl oprávněn takové informace podle vnitrostátního práva poskytnout jinému vnitrostátnímu orgánu.

Článek 51

Vydání osvědčení

1. Vydávající orgán vydá osvědčení neprodleně v souladu s postupem stanoveným v této kapitole, pokud prvky, které mají být osvědčeny, byly stanoveny podle práva rozhodného pro určení rodičovství. Použije formulář uvedený v příloze V.
Vydávající orgán osvědčení nevydává, zejména pokud:
 - a) prvky, jež mají být osvědčeny, byly napadeny, nebo
 - b) by osvědčení nebylo v souladu se soudním rozhodnutím, které se týká stejných prvků.
2. Poplatek vybíraný za vydání osvědčení nesmí být vyšší než poplatek vybíraný za vydání osvědčení podle vnitrostátního práva prokazujícího rodičovství žadatele.

Článek 52

Obsah osvědčení

Osvědčení obsahuje v příslušných případech tyto informace:

- a) název, adresu a kontaktní údaje vydávajícího orgánu členského státu;
- b) pokud se liší, název, adresu a kontaktní údaje soudu členského státu, který určil rodičovství, příslušného orgánu, který vydal veřejnou listinu určující rodičovství se závaznými právními účinky, nebo příslušného orgánu, který vydal veřejnou listinu bez závazných právních účinků v členském státě původu, ale s důkazními účinky v tomto členském státě;
- c) referenční číslo spisu;
- d) datum a místo vydání;
- e) místo a členský stát, kde je rodičovství dítěte registrováno;
- f) údaje o žadateli: příjmení (případně rodná příjmení), jméno (jména), pohlaví, datum a místo narození, státní příslušnost (je-li známa), identifikační číslo (je-li známo), adresu
- g) případně údaje o zákonném zástupci žadatele: příjmení (případně rodná příjmení), jméno (jména), adresu a zmocnění zástupce;
- h) podrobnosti týkající se každého z rodičů: příjmení (případně rodná příjmení), jméno (jména), datum a místo narození, státní příslušnost, identifikační číslo (případně), adresu
- i) prvky, na jejichž základě má vydávající orgán za to, že je příslušný k vydání osvědčení;
- j) právo rozhodné pro určení rodičovství a prvky, na jejichž základě bylo toto právo stanoveno;
- k) prohlášení informující občany Unie a jejich rodinné příslušníky o tom, že osvědčení nemá vliv na práva, která dítěti vyplývají z unijního práva, a že pro výkon těchto práv lze jakýmkoli způsobem prokázat vztah mezi rodičem a dítětem;
- l) podpis nebo razítko vydávajícího orgánu.

Článek 53

Účinky osvědčení

1. Osvědčení vyvolává účinky ve všech členských státech, aniž by se vyžadoval jakýkoli zvláštní postup.
2. Předpokládá se, že osvědčení přesně prokazuje prvky, které byly zjištěny podle práva rozhodného pro určení rodičovství. Má se za to, že osoba uvedená v osvědčení jako dítě určitého rodiče nebo rodičů má postavení uvedené v osvědčení.
3. Osvědčení představuje platnou listinu k zápisu rodičovství do příslušného rejstříku členského státu, aniž je dotčen čl. 3 odst. 2 písm. i).

Článek 54

Ověřené kopie osvědčení

1. Vydávající orgán si ponechá originál osvědčení a vydá jednu nebo více ověřených kopií žadateli nebo zákonnému zástupci.
2. Vydávající orgán vede pro účely čl. 55 odst. 3 a čl. 57 odst. 2 seznam osob, jimž byly vydány ověřené kopie podle odstavce 1.

Článek 55

Oprava, změna nebo zrušení osvědčení

1. V případě výskytu formální chyby vydávající orgán na žádost kterékoli osoby, která prokáže oprávněný zájem, nebo z vlastního podnětu toto osvědčení opraví.
2. Vydávající orgán na žádost kterékoli osoby, která prokáže oprávněný zájem, nebo je-li to možné dle vnitrostátního práva, z vlastního podnětu změní nebo zruší osvědčení, pokud bylo zjištěno, že toto osvědčení nebo jeho jednotlivé prvky neodpovídají skutečnosti.
3. Vydávající orgán všechny osoby, jimž byly podle čl. 54 odst. 1 vydány ověřené kopie osvědčení, neprodleně uvědomí o jakékoli opravě, změně nebo zrušení tohoto osvědčení.

Článek 56

Opravné prostředky

1. Rozhodnutí přijatá vydávajícím orgánem podle článku 51 může žadatel o osvědčení nebo zákonný zástupce napadnout.

Rozhodnutí přijatá vydávajícím orgánem podle článku 55 a čl. 57 odst. 1 písm. a) může napadnout každá osoba, která prokáže oprávněný zájem.

Opravný prostředek se podává u soudu v členském státě vydávajícího orgánu v souladu s právními předpisy tohoto členského státu.

2. Pokud je v důsledku napadení uvedeného v odstavci 1 zjištěno, že vydané osvědčení neodpovídá skutečnosti, příslušný soud osvědčení opraví, změní nebo zruší, popřípadě zajistí, aby jej opravil, změnil nebo zrušil vydávající orgán.

Pokud je v důsledku napadení uvedeného v odstavci 1 prokázáno, že odeprání vydat osvědčení bylo neodůvodněné, vydá osvědčení příslušný soud, nebo zajistí, aby vydávající orgán věc přehodnotil a vydal nové rozhodnutí.

Článek 57

Pozastavení účinků osvědčení

1. Účinky osvědčení mohou být pozastaveny:
 - a) vydávajícím orgánem na žádost kterékoli osoby, která prokáže oprávněný zájem, a to do okamžiku, než je osvědčení změněno nebo zrušeno podle článku 55, nebo
 - b) soudem na žádost kterékoli osoby oprávněné na základě článku 56 k napadení rozhodnutí přijatého vydávajícím orgánem, a to až do rozhodnutí o takovém oprávněm prostředku.
2. Příslušný orgán nebo případně soud všechny osoby, jimž byly podle čl. 54 odst. 1 vydány ověřené kopie osvědčení, neprodleně uvědomí o jakémkoli pozastavení účinků tohoto osvědčení.

Po dobu pozastavení účinků osvědčení nelze vydávat jeho další ověřené kopie.

KAPITOLA VII

DIGITÁLNÍ KOMUNIKACE

Článek 58

Komunikace prostřednictvím evropského elektronického přístupového místa

1. Evropské elektronické přístupové místo zřízené na evropském portálu e-justice podle článku 4 [nařízení o digitalizaci] lze použít pro elektronickou komunikaci mezi fyzickými osobami nebo jejich zákonnými zástupci a soudy nebo jinými příslušnými orgány členských států v souvislosti s:
 - a) řízením o návrhu domáhajícího se rozhodnutí, že neexistují důvody pro odepření uznání soudního rozhodnutí nebo veřejné listiny týkající se rodičovství, nebo v řízení o návrhu domáhajícího se odepření uznání soudního rozhodnutí nebo veřejné listiny týkající se rodičovství;
 - b) řízením o žádosti o vydání, opravu, změnu, zrušení, pozastavení platnosti nebo o oprávněm prostředku proti evropskému osvědčení o rodičovství.
2. Na elektronickou komunikaci podle odstavce 1 se použije čl. 4 odst. 3, čl. 5 odst. 2 a 3, článek 6, čl. 9 odst. 1 a 3 a článek 10 [nařízení o digitalizaci].

Článek 59

Přijetí prováděcích aktů Komise

1. Pro účely elektronických komunikací podle čl. 58 odst. 1 přijme Komise prováděcí akty, kterými stanoví:
 - a) technické specifikace vymezující způsoby komunikace elektronickými prostředky;
 - b) technické specifikace komunikačních protokolů;

- c) cíle v oblasti bezpečnosti informací a příslušná technická opatření zajišťující minimální standardy bezpečnosti informací a vysokou úroveň kybernetické bezpečnosti pro zpracování a předávání informací;
 - d) minimální cíle dostupnosti a případné související technické požadavky na elektronickou komunikaci prostřednictvím decentralizovaného informačního systému.
- 2. Prováděcí akty uvedené v odstavci 1 tohoto článku se přijímají přezkumným postupem podle čl. 62 odst. 2.
 - 3. Prováděcí akty uvedené v odstavci 1 se přijmou do [2 roky po vstupu tohoto nařízení v platnost].

Článek 60

Referenční prováděcí software

- 1. Komise odpovídá za tvorbu, údržbu a vývoj referenčního prováděcího softwaru, který si členské státy mohou zvolit jako svůj koncový systém namísto vnitrostátního informačního systému. Tvorba, údržba a vývoj referenčního prováděcího softwaru se financují ze souhrnného rozpočtu Unie.
- 2. Komise referenční prováděcí software bezplatně poskytuje, udržuje a podporuje.

Článek 61

Náklady na decentralizovaný informační systém, evropské elektronické přístupové místo a vnitrostátní informační portály

- 1. Každý členský stát nese náklady na instalaci, provoz a údržbu přístupových bodů decentralizovaného informačního systému, které se nacházejí na jeho území.
- 2. Každý členský stát nese náklady na zřízení a přizpůsobení svých národních informačních systémů tak, aby byly interoperabilní s přístupovými body, a náklady na správu, provoz a údržbu těchto systémů.
- 3. Členské státy mohou v rámci příslušných finančních programů Unie žádat o granty na podporu činností uvedených v odstavcích 1 a 2.
- 4. Komise nese veškeré náklady spojené se zavedením podpory elektronických komunikací prostřednictvím evropského elektronického přístupového místa podle čl. 58 odst. 1.

Článek 62

Postup projednávání ve výboru

- 1. Komisi je nápomocen výbor. Uvedený výbor je výborem ve smyslu nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011³⁶.
- 2. Odkazuje-li se na tento odstavec, použije se článek 5 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011.

³⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí (Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 13).

KAPITOLA VIII

AKTY V PŘENESENÉ PRÁVOMOCI

Článek 63

Přenesení pravomocí

Komise je zmocněna přijímat akty v přenesené pravomoci v souladu s článkem 64 týkajícím se změny příloh I až V za účelem aktualizace nebo technické úpravy uvedených příloh.

Článek 64

Výkon přenesené pravomoci

1. Pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci je svěřena Komisi za podmínek stanovených v tomto článku.
2. Pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci uvedená v článku 63 je svěřena Komisi na dobu neurčitou od [*datum vstupu tohoto nařízení v platnost*].
3. Rada může přenesení pravomoci uvedené v článku 63 kdykoliv zrušit. Rozhodnutím o zrušení se ukončuje přenesení pravomocí v něm blíže určené. Rozhodnutí nabývá účinku prvním dnem po zveřejnění v *Úředním věstníku Evropské unie* nebo k pozdějšímu dni, který je v něm upřesněn. Nedotýká se platnosti žádných již platných aktů v přenesené pravomoci.
4. Před přijetím aktu v přenesené pravomoci Komise vede konzultace s odborníky jmenovanými jednotlivými členskými státy v souladu se zásadami stanovenými v interinstitucionální dohodě ze dne 13. dubna 2016 o zdokonalení tvorby právních předpisů.
5. Přijetí aktu v přenesené pravomoci Komise neprodleně oznámí Radě.
6. Akt v přenesené pravomoci přijatý podle článku 63 vstoupí v platnost, pouze pokud proti němu Rada nevysloví námitky ve lhůtě dvou měsíců ode dne, kdy jí byl tento akt oznámen, nebo pokud Rada před uplynutím této lhůty informuje Komisi o tom, že námitky nevysloví. Z podnětu Rady se tato lhůta prodlouží o dva měsíce.
7. Evropský parlament je informován o přijetí aktů v přenesené pravomoci Komisí, o námitkách k nim vyslovených nebo o zrušení přenesení pravomoci Radou.

KAPITOLA IX

OBECNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 65

Legalizace nebo obdobné formální požadavky

V rámci tohoto nařízení se nevyžaduje legalizace ani obdobný formální požadavek.

Článek 66

Vztah ke stávajícím mezinárodním úmluvám

1. Tímto nařízením není dotčeno použití mezinárodních úmluv, jejichž smluvními stranami je v okamžiku přijetí tohoto nařízení jeden nebo více členských států a které se týkají oblastí upravených tímto nařízením.
2. Toto nařízení má však ve vzájemných vztazích členských států přednost před úmluvami uzavřenými výlučně mezi dvěma nebo více z nich, a to v rozsahu, ve kterém se tyto úmluvy týkají oblastí upravených tímto nařízením.
3. Tímto nařízením není dotčena Haagská úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení ze dne 29. května 1993.
4. Tímto nařízením nejsou dotčeny úmluvy č. 16, 33 a 34 Mezinárodní komise pro osobní stav.

Článek 67

Seznam úmluv

1. Členské státy oznámí Komisi do dne [*šest měsíců před datem použitelnosti tohoto nařízení*] seznam úmluv uvedených v čl. 66 odst. 1. Po tomto dni oznámí členské státy Komisi veškerá vypovězení zmíněných úmluv.
2. Komise zveřejní na portálu evropské e-justice do šesti měsíců po obdržení oznámení uvedených v odstavci 1:
 - a) seznam úmluv podle odstavce 1,
 - b) vypovězení uvedená v odstavci 1.

Článek 68

Ochrana údajů

1. Osobní údaje potřebné pro uplatňování tohoto nařízení zpracovávají soudy nebo jiné příslušné orgány členských států pro účely určení rodičovství v přeshraničních situacích a uznání rodičovství, v souvislosti s určením rodičovství podle kapitoly II, vydáváním potvrzení podle článků 29, 37 a 45, vydáváním evropského osvědčení o rodičovství podle článku 51, předložením písemností pro uznání rodičovství podle článku 26, získáním rozhodnutí o tom, že neexistují důvody pro odepření uznání rodičovství podle článku 25, nebo návrhem domáhajícím se odepření uznání rodičovství podle článku 32.
2. Zpracování osobních údajů podle tohoto nařízení je omezeno na rozsah nezbytný pro účely uvedené v odstavci 1, aniž je dotčeno další zpracování pro účely archivace ve veřejném zájmu v souladu s čl. 5 odst. 1 písm. b) a článkem 89 obecného nařízení o ochraně osobních údajů.
3. Pro účely tohoto nařízení se soudy nebo jiné příslušné orgány členských států považují za správce údajů ve smyslu čl. 4 bodu 7 obecného nařízení o ochraně osobních údajů.
4. Osobní údaje potřebné pro uplatňování tohoto nařízení zpracovává Komise v souvislosti s elektronickou komunikací mezi fyzickými osobami nebo jejich zákonnými zástupci a soudy nebo jinými příslušnými orgány členských států prostřednictvím evropského elektronického přístupového místa v rámci decentralizovaného informačního systému.

5. Zpracování osobních údajů podle tohoto nařízení je omezeno na rozsah nezbytný pro účely stanovené v odstavci 4.
6. Pro účely tohoto nařízení se Komise považuje za správce ve smyslu čl. 3 bodu 8 nařízení EU o ochraně osobních údajů.

Článek 69

Přechodná ustanovení

1. Toto nařízení se použije pouze na soudní řízení zahájená a na veřejné listiny formálně vyhotovené nebo zapsané dne [*datum použitelnosti tohoto nařízení*] nebo po tomto dni.
2. Bez ohledu na odstavec 1, pokud bylo rodičovství určeno v souladu s jedním z práv stanovených jako rozhodné právo podle kapitoly III v členském státě, jehož soudy byly příslušné podle kapitoly II, členské státy uznají:
 - a) soudní rozhodnutí určující rodičovství v jiném členském státě v soudním řízení zahájeném přede dnem [*datum použitelnosti tohoto nařízení*] a
 - b) veřejnou listinu určující rodičovství se závaznými právními účinky v členském státě původu, která byla formálně vyhotovena nebo registrována přede dnem [*datum použitelnosti tohoto nařízení*].

Na soudní rozhodnutí a veřejné listiny uvedené v tomto odstavci se použije kapitola IV.

3. Bez ohledu na odstavec 1 členské státy přijmou veřejnou listinu, která nemá závazné právní účinky v členském státě původu, ale má v tomto členském státě důkazní účinky, pokud to není ve zjevném rozporu s veřejným pořádkem (*ordre public*) členského státu, v němž se o přijetí žádá.

Na veřejné listiny uvedené v tomto odstavci se vztahuje kapitola V.

Článek 70

Přezkum

1. Komise do dne [*5 let od data použitelnosti tohoto nařízení*] předloží Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru zprávu o uplatňování tohoto nařízení, včetně hodnocení všech praktických obtíží, které se vyskytly, s využitím informací poskytnutých členskými státy. V případě potřeby se ke zprávě přiloží legislativní návrh.
2. Členské státy poskytnou na vyžádání Komisi informace, pokud jsou k dispozici, relevantní pro hodnocení fungování a uplatňování tohoto nařízení, zejména ohledně:
 - a) počtu návrhů na odepření uznání soudního rozhodnutí nebo veřejné listiny určujících rodičovství se závazným právním účinkem v členském státě původu podle článku 32 a počtu případů, v nichž bylo návrhu na odepření uznání vyhověno;
 - b) počtu opravných prostředků podaných podle článku 33 nebo článku 34;
 - c) počtu návrhů domáhajících se napadení obsahu veřejné listiny, která nemá závazné právní účinky v členském státě původu, ale má v tomto členském státě důkazní účinky, a počtu případů, v nichž bylo takovému návrhu vyhověno;

- d) počtu vydaných evropských osvědčení o rodičovství a
- e) nákladů vzniklých podle čl. 61 odst. 2 tohoto nařízení.

Článek 71

Informace, které se sdělují Komisi

1. Členské státy sdělí Komisi tyto informace:
 - a) orgány zmocněné k vyhotovování nebo registraci veřejných listin týkajících se otázek rodičovství podle čl. 4 bodu 6;
 - b) soudy a orgány příslušné k vydávání potvrzení podle článků 29, 37 a 45 a soudy a orgány příslušné k opravě potvrzení podle článku 38;
 - c) soudy příslušné k projednávání návrhů na rozhodnutí o neexistenci důvodů pro odepření uznání podle článku 25 a soudy příslušné k projednávání návrhů na odepření uznání podle článku 32 a opravných prostředků proti soudním rozhodnutím o těchto návrzích na odepření podle článků 33 a 34 a
 - d) soudy a orgány příslušné k vydání evropského osvědčení o rodičovství podle článku 51 a soudy příslušné k řízení o opravných prostředcích podle článku 56.
2. Členské státy sdělí Komisi informace uvedené v odstavci 1 do dne [6 měsíců ode dne vstupu tohoto nařízení v platnost].
3. Členské státy sdělí Komisi veškeré změny informací uvedených v odstavci 1.
4. Komise informace uvedené v odstavci 1 zveřejní vhodnými prostředky, mimo jiné prostřednictvím portálu evropské e-justice.

Článek 72

Vstup v platnost a použitelnost

Toto nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Použije se ode dne [první den měsíce následujícího po uplynutí 18 měsíců ode dne vstupu tohoto *nařízení* v platnost].

Článek 71 se však použije ode dne [datum vstupu tohoto nařízení v platnost].

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné v členských státech v souladu se Smlouvami.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda/předsedkyně*